

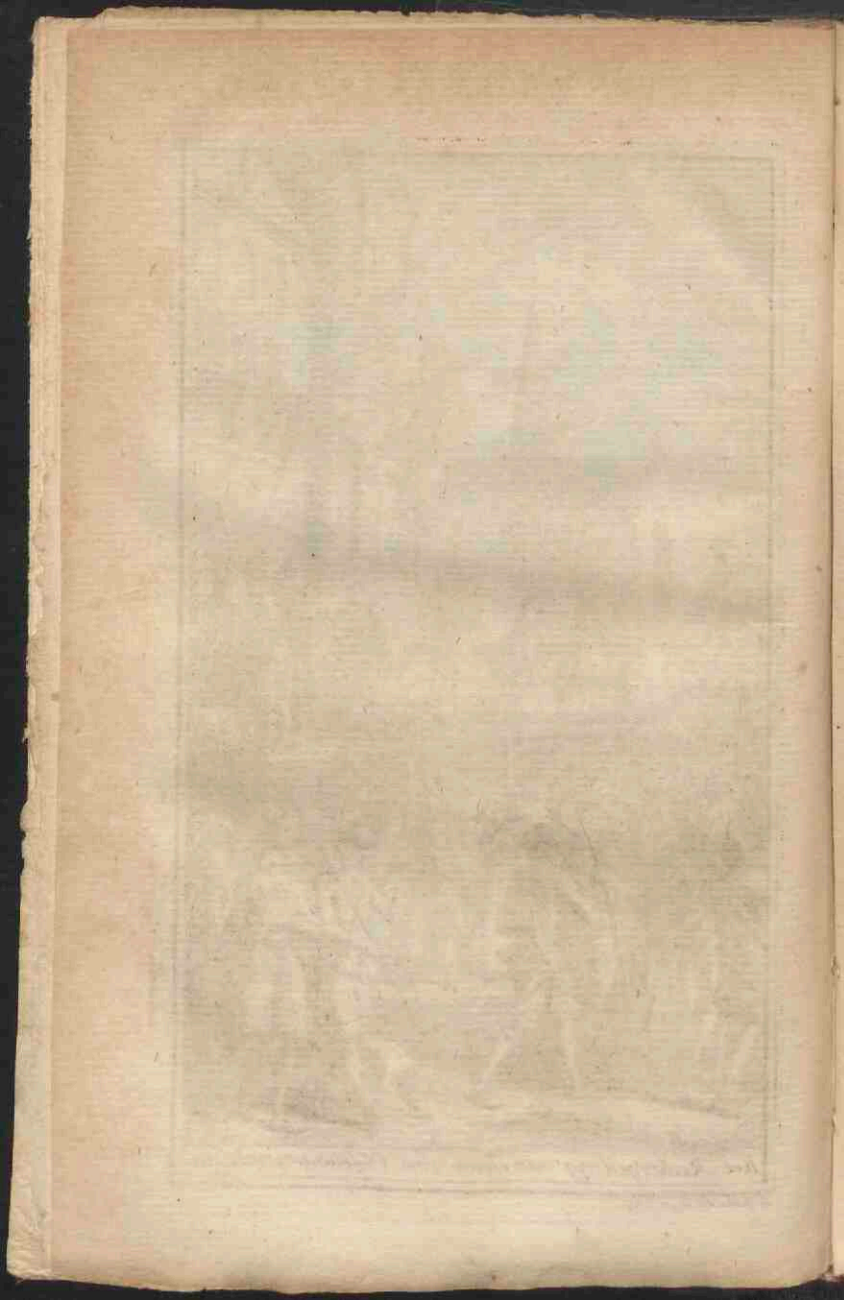

Het rechtsgeding van Johan van Oldebarnevelt, Rombaut Hogerbeets en Huig de Groot : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/372355>

het Rechtsgeding van Joen van Oldenbarneveldt &c.

957³
HET RECHTSGEDING
VAN
JOHAN VAN OLDENBARNEVELT,
ROMBOUT HOGERBEETS,
EN
HUIG DE GROOT.
TREURSPEL;
DOOR
FREDERIK DUIM.

Te AMSTERDAM,
By JAN VAN DER HEYDEN, Boek- en Konst-
verkooper boven de Beurs, na agteren by
de Konstzaal. 1760.

LET RECHTSTEDIG

1747

JOHAN VAN OUDENBEEK

KOMMANT HOOFDSTADT

EN

HUIS VAN OUDOT.

1747

1747

BRONNEN

DE WETTERDAM

BY JAN VAN DER HEYDEN, Bank- en Koning

verkoopster van de Huis, te weten by

de Koning, 1747

VERKLARINGE DER TYTELPRINT,

Hy die den Bur'gerstaat der Koopstadt Rotterdam,
 Getrouw gehanthaast heeft, den tydt van zeven jaren,
 En toen in Hollants Raadt, als hunne Voorspraak, kwam,
 Ter reddinge van 't Lant, in de Oorelogs gevaren.
 En wierd gezonden aan Vorst Hend'rik, om zyn' zin,
 Reeds neigende tot Vreë met Spanje) vast te hechten
 Aan Nederlant. Die wierd, tot wederzyds gewin,
 Gezond' in Duitslant, om den wank'len Staat te rechten.
 Die klaar Lycesters Staats en Kerkzuchts Huich'lary
 Ontdekte, en 't Vaderlant bevryde van zyn lagen.
 Die voegde, met den Staat, zich aan Prins Maurits zy
 Met Hem 't Stadhouverfchap, en Veldftaf op te dragen.
 Die met Prins Maurits was althans in één verstant.
 Die Maurits noemde zyn' byzond'ren Vriend, en Vader.
 Die, om 't fluiten van 't Betlant, in 't Vaderlant,
 By veele wierd geacht te zyn een' Lantverrader.
 Die 't Vaderland gediend heeft dryendertig jaar.
 Groot in beleid; en groot vanmoed, om 't Lant te flyven;
 Verbiedig in den Raad; grootmoedig in 't gevaar;
 Verftandig; vol van vuur, in alle zyn bedryven,
 Dien Man; dien Barnevelt; onthalt op 't Hof-Schavot,
 Leed Schipbreuk op de Kerke, en Politieë klippen,
 Hierom wert hem het Zwaart geklonken door den ftrot,
 In liet's Lants Teugel, met zyn Leven, hem ontglippen.
 Den Scherreprechter veegt zyn bloet af van het zwaart,
 Zyl hy aan 't edel Lyk niet slaan mogt zyne handen. aard.
 Hoofst gaapt noch; ftroomen bloets vliën uit den ftrot, in de
 wee Vingers; met den slag getroffen, aan de randen,
 Des Zanthoops, leggen. En Jan Franken staat gereet,
 Och fchreyende, om, met hulp, het Lichzaam weg te dragen,
 Aan zynen Heer. Terwyl, met druk, en herten leet,
 Zyn' Ziel-Arts omziet naar het Lyk, ter neêr geflagen.
 De Hofwacht houd bezet het bloedig Treur-Toneel,
 Oor wrev'le Aanfchouwers, wylze zyn verdeelt van zinnen
 Leel hem befchuldigen, en wel het grootfte deel,
 Och and'ren, hem wel teêr, hartgrondiglyk beminnen:
 Zy is geweest. Wie staat, draag zorge voor den Val.
 De Hemel plaaft zyn Ziele in 't Zalige getal.
 Ter linkerzyde ziet gy Hogerbeets weg leiden,
 Omringt met Krygsvolk. (1) Hy, in Hoorne eerft zag het licht.

(1) Hogerbeets, geboren in Hoorn. 1541.

(2) Door

(2) Doorleert in 't Roomsche, en in het Hollants Recht; bescheiden,

En vroom van inborst; hielt zich aan de Deugt verplicht.
Welsprekent Redenaar; die, op Religie bouden,
Zyn reed'nen, met een trouw en oprecht Hollants hart.
Voorzichtig Raadsheer; met een eng gemoed, in 't houden
Van zyne woorden, schoon, in tegenspoed verwart.

(3) Pensionaris wierd' hy van 't beroemde Leiden,
En Schryver van 't Geheim der *Curatoren*, in
Het Leidse Kweekhof. Hier niet lange hy verbeiden,

(4) Dewyl, tot wering van 't geschil, in zyn begin,
Men Hem als Afgezant, zond naar de Noorder Kronen,
Toen zyde een Mede-Lid, van Hollants hogen Raad.
Hier van ontslagen, wild' hy weêr zyn yver tonen,
Als Leidens Raadsman, in zyn ongerusten Staat.

(5) De Groot, zyn Amptgenoot, en beide Lotgenoten,
Van 't wankelent geval, ziet gy, aan de and'ren kant.
Wegleiden. Dit's den Man, die onder al de Groten,
De grootste eens worden zoude, in Wysheid en verstant.
Zyn overvliegende Vernuft, en schrander oordeel,
Welsprekenheit, met kracht en aandrang, en volleert,
Beloofde aan 't Vaderlant, van hem, niet luttel voordeel,
Toen hy uit Vrankryk was in Holland weêr gekeert.
In Orleans wierd hy een' Doctor in de Rechten,
Pas zynde vyftien Jaar; en hier, als Advokaat,
Ter Pleitrol mede erkent, om 't Rechtsgeschil te slechten.
Maar, zyn' verheven Geest moest dienst doen aan den Staat.
Hy wierd verkoren tot Fiskaal, in Rechtsgedingen,
Pensionaris van het Scheepryk Rotterdam.

Der Stads Gecommitteerde, in Staats Vergaderingen;
Dus hy, als *Comparant*, in hun *Collegie* kwam.
Die groote Mannen, twee oprechte Patriotten
Van 't Vaderlant, raakte in een Maalfroom, door d'Orkaan
Van Kerk en Politie; het Staat-Schip wou niet vlotten,
Na hunnen zin; 't stont pal; men druift 'er tegens aan,
En wagen 't uiterste, zy voorgeen Schipbreuk vrezin,
Van Kerk, of Vaderlant, maar troosten het gevaar,
Hierom zynze eeuwig ter gevangenis verwezen,
't Welk hier word uitgevoerd aan dit eerwaardig Paar,
Gy ziet, door 't Krygsvolk, d'een van d'ander afgescheiden;
Men brengtze sloop, om voorts naar Loevestein te leiden.

(2) Dit alles getuigden de Groot van Hem, na zynen Dood. (3) In den Jare 1590. (4) In den Jare 1596. (5) De groots Eigenschappen, benevens zyne verheffing; vint men in zyne vlugt, uit Loevestein, en 't vervolg.

B E R E C H T

Aan den

L E Z E R.

DE wyl ik de Vlucht van Huig de Groot, en 's Mans Levensgefallen, na zyne Vlucht, tot, en na zynen Doot, benevens de Broedermoort van Kornelis en Joan de Wit, ende Beraamde Moort op Prins Maurits, door de Zonen van Joan van Oldenbarnevelt, na den inhoud der Historien, Tooneelspelswyze, de Lezers dezer Eeuwe hebbe medegedeelt, achte ik het nootzakelyk te zyn, de Bron op te delven, waar uit alle deeze voorige stroomen gevloeit zyn, en dit is het Rechtsgeding, gehouden over het gedrag van Joan van Oldenbarnevelt, Rombout Hogerbeets, en Huig de Groot, in welke handeling, den Lezer zien zal, de gront oorzaake, waar uit alle de volgende Gevallen zyn ontstaan.

Ik hebbe zorg gedragen, zo in dit Stuk, als in de vorigen, geen Party te kiezen, om geen vooroordeel in mynen Lezer te prenten, maar zyn Oordeel vry te laten. Hierom laat ik de Perzonen, van de eene en de andere Party, dus spreken, als zy, na hun gevoelen, en gronttelling, moeten spreken.

Het spreekwoord zegt, zo veel hoofden, zo veel zinnen. Derhalven is 't geen wonder, dat 'er verschillende oordelen, over myne Werkjes zyn. Die 'er smaak in vinden, zeggen, dat ik de gevallen onzes Vaderlants, in een kort bestek, voor het geheugen van ons, en onze nakomelingen, op eene bevallige wyze hebbe ten toongestelt. Anderen, dat ik Barnevelt uit het Graf haale; De oude Zeren weder opkrabbe, echter is de zaake, in zich zelve, één. Zy verandert door alle die gezegdens niet; 't geeft alleen te kennen, dat 'er geen woorden ontbreken, om van eene zaake, ten goede, of ten kwaade te spreken; 't is dan niet in het onderwerp; maar in den Mensche, die oordeelt en spreekt naar zynen waan, derhalven telle ik luttel op het zeggen van anderen, 't zy ten voor- of nadeele; dewyl my de Vleyerye, in den eenen, en kwaatsprekenheit, in den anderen, mishaaft, ik hebbe achtung voor de zulke, die rontborstlig, en ongeveint, de waarheit spreken.

Berecht aan den Lezer.

En dewyl 's Vaderlants troebelen, van dien tydt, in veele Boeken, van de eene en de andere party beschreven zyn, gevolliglyk zynze waereltkundig, is 't kinderachtig te spreken van oude zeren op te krabben, dewyl het is de eigenschap van een Spel; voorledene gevallen op het Toneel te vertegenwoordigen, of het moeten de zulke zyn, die zich geraakt voelen, wanneerze de gevallen van dien tydt, oneenzydig horen verhalen, en hierom wenschen, dat alle die gevallen uit de Historiën konden uitgekraapt worden, ik weet zeer wel, dat het onmogelyk is, aan yder genoeg te geven, 't is my genoeg als ik my zelve kan voldoen.

Vaart wel.

P E R S O O N E N.

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT, Ridder, Heere van Berkel, Rodenrys &c. Advokaat van Hollant en Westvriesslant.

ROMBOUT HOGERBEETS, Pensionaris van Leiden.

HUIG DE GROOT, Pensionaris van Rotterdam.

MAURITS, Prins van Oranje, &c. &c. &c.

VOOGT, President van de Rechters.

MANDEMAKER, Een van de Rechters der Generaliteit.

MEVROUWE BARNEVELT, Gemalinne van Johan van Oldenbarnevelt.

HILLEGOND WENTSEN, Gemalinne van Rombout Hogerbeets.

MARIA VAN REIGERSBERGEN, Gemalinne van Huig de Groot.

VAN ZWIETEN, } Rechters uit de Edelen van Hollant.

MATENESSE, }

SYLLA, Fyskaal.

POTS, Griffier van 't Hof van Hollant.

VAN DER MEULEN, Kapitein des Armes van de Garde.

Stommen.

20 Rechters.

HET RECHTSGEDING

VAN

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT,
ROMBOUT HOGERBEETS,

EN

HUIG DE GROOT.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

BARNEVELT, HOGERBEETS, DE GROOT.

BARNEVELT.

Hoe is 't tot Utrecht, zyn de Staaten van het
Sticht

Gemoedigt, om het volk te houden in zyn' plicht?

Nad'Eed aan hen gedaan, en ons, niets te ondernemen,

Dan 't geen' het Hof belaft? of, willen zy vervremmen

Van ons, en doen hun woort, en de (1) Unie geen gestant?

Bepaaldelyk met hen gesloten, hant aan hant,

Om 't Nieuwgeworven volk althans in dienst te houwen;

Noit af te danken; wyl wy op dat volk vertrouwen,

In weérwil van den Prins, en Generaliteit.

Hebt gy den last van 't Hof, rond uit, hen aan gezeit?

HOGERBEETS.

O Ja, maar, 't rad is omgedraait; de Heere Staaten

Van Utrecht, willen thans onze Unie varen laten;

(2) Zyne

(1) Hollant en Utrecht hadden eene nader Unie met elkander gesloten, om hen, in hunne Steden, door Waartgelders te verzekeren. Uitenb. Hist. p. 979.

2 HET RECHTSGEDING VAN

(2) Zyne Excellentie heeft een' schrik in 't hart gebragt ;
De Leden zyn verdeelt ; de grootſten hoop nu tracht
Te komen in de gunſt van Maurits , wyl zy vrezen ,
Dat tegenspreken zoud' hun' ſtaat nadelig wezen ,
En hierom ſtemmen thans de meefte , naar zyn' wil ,
En and'ren laten hem begaan , en zwygen ſtil .

De tegenſtrevers zyn reeds vlugtig , of verſchuilen
Zich elders in een' hoek , en afgelege kuilen ,

(3) Zelfs Ledenberg was niet te vinden in de Stadt .
In 't kort , de hoop van ons , geheel in duigen ſpat ,
Die wy hadd' op ons volk ; want , dus ver is 't gekomen ,
Dat hen de wapenen , 'k ſtel 't vaſt , zyn reeds ontnomen ,
Gevolgelyk , al'tzaam' onſlagen van den Eed .
Dit is , in 't korte , al'tgeene ik u te zeggen weet .

BARNEVELT .

Hebt gy voorzichtig , en omzichtig wel gewandelt ,
En met beſcheidenheit die groote zaak behandelt ?

DE GROOT .

Dewyl ons was bewuſt 't geheim van 't Raadsbeſluit ,
Heeft yder wel getracht zyn' laſt te voeren uit , ten ,
Te meer , wyl hier aan hing 't gezach van Hollants Staa-
't Geen wagg'lent ſtont , en haalt 't zou moeten varen la-
Indien Oranje kreeg in Utrecht de overhant . ten ,
De Generaliteit was hierom van verſtant ,
Om een'ge Heeren , met Prins Maurits , af te zenden ,
Naar Utrechts Staaten , ter afdankinge dier benden .

(4) Wy kwamen , voor den Prins , tot Utrecht ; men ont-
bood

Ter-

(2) Prins Maurits kwam , met eenige Gedeputeerden van
de Generaliteit , te Utrecht , om de Staaten te bewegen , tot
afdankinge van de Waartgelders , en 't bewilligen in 't Synode ;
't welk beide hem gelukt is .

(3) Ledenberg , Secretaris van Utrecht .

(4) De Groot kwam , met eenige Gedeputeerden van Hol-
lant , eerder dan den Prins , te Utrecht , om het Afdanken te
beletten .

Terftout Heer Ledenberg; me ontdekten hem den noot,
 Waar in thans Utrecht was, vermits Prins Maurits wilde
 Al't volk afdanken, waar aan Hollant 't zwaarste tilde,
 'k Vroeg hierom Ledenberg, of Utrechts Staaten, niet
 Iets hadden uitgedacht ter weringe, eer 't gefchied,
 Om de Afgezond'nen, en de Prins te vreên te stellen?
 Hy zei; naar Hollant zoude al myn gedachten hellen,
 De zaak zal berer daar, dan hier, worde afgedaan.
 'k Vong hierop in den Raad myn reedenen dus aan,

(5) Niet zonder ongeneuchte is by de Heeren Staaten
 Van Hollant, thans verftaan, als wilde gy verlaten
 Onze Unie, tuffchen ons bepaaldelyk gelecht,
 En onaffcheidelyk te zamen vast gehecht,
 Met een' onbreekb'ren bandt, te lichten ftds soldaten,
 Wyl weërzyds Staaten zich alleen op hen verlaten.
 Nu zy zyn 't nodigft, in deez' verzezienden tydt,
 Slaat gy ons voor, om u dat volk te maken kwyt.
 Zy zyn geworven om de Staaten te befchermen,
 Voor alle muiterye en oproer, wegens 't kermen
 Der Ingezet'nen, die men dreigden, met geweld:
 Die voorzorg is in elks Provintie vast gefteft,
 Om zorg te dragen voor de lagen, dieze ons leggen;
 Het algemeen Verbont kan niets hier tegen zeggen,
 Dit heeft men klaar getoont zyn Excellentie, en
 De Staaten Generaal, by monde, en met de pen,
 Niet tegenftaande dit bewys, is goed gevonden,
 Dat een'ge Heeren wierd' uw Ed'le toegezonden,
 Hier toe verkoren uit de Generaliteit,
 Verzelt met Maurits, aan wiens yver, en beleid, ten,
 Het ftuk word toevertrouwt; Des hebben Hollants Staa-
 Eenpariglyk verftaan, men moesten u niet verlaten,
 Wyl wy, door de Unie, zyn te vast verknocht aan één;
 Des vondme goed, ook onste zenden herwaarts heen,
 Om de Edel Mogende verzekering' te geven,

Van

(5) Propofitie van de Groot gedaan aan de Staaten van
 Utrecht. Uitenb. p. 979.

4 HET RECHTSGEDING VAN

Van hunne vriendschap, die onscheid'lyk aan zal kleven
 't Belang van Utrecht; en wat moogelyk kan zyn,
 Toebrengeu, om, met u, te trekken eene lyn,
 Indien uwe Edelen ook hebben voorgenomen,
 Te zyn onwrikbaar, wat ons ook mag overkomen,
 In 't algemeen besluit, en nader Unie, om
 Te dulden nimmer het afdanken. wie is zodom, len,
 Die niet kan merken, dat me ons weer'loostracht te stel-
 En dan te hand'len als hartnekkige rebellen?
 Maar zyt verzekert, dat het Hof van Holland zal, val.
 Door kracht, uwe Achtbaarheên beschutten voor den
 En dus krachtdadig, na 't besluit, u ondersteunen,
 Dat gy vernoeft zult zyn op Hollants arm te leunen.
 Deeze aanspraak hebbe ik aan de Vroedschap ook ge-

BARNEVELT.

daan.

Ze is bondig; en hoe nam den Staat uw' voorstel aan?

DE GROOT.

Ik wierd bedankt, men zoude op dezen voorstel letten.

HOGERBEETS.

Maar 's avonts, toen de Prins zyn' voet in Utrecht zetten,
 Met een'ge Heeren van de Generaliteit,
 Wiert hy verwellekomt, met groote minn'lykheit,
 Van al de Vroedschap, en van Utrechts Heeren Staaten,
 Des durfden wy ons niet op Utrechts Staat verlaten;
 Zyn Excellentie trat den vollegenden dagh,
 Ter Raadzaal binnen, en, hy deede zyn beklag,
 Om dat me in dienst hield nieuw geworve Soldenieren,
 Die door gansch Holland, en wel 't meeste in Utrecht
 zwieren,

Bepaalt verbonden, elk aan een' byzond'ren Eed,
 Niets te ondernemen, dan al 't geen men klaar'lyk weet,
 Den last te zyn van hun betaalsheers. Hollants Staaten,
 En daar zy leggen, van der Steeden Magistraaten;
 En wyl dit is een' staat oprechten in den Staat,
 Waar in men slegts bedoelt gezach, en eigenbaat,
 Om door dit krygsvolk, wie hen tegenstaat, te dwingen,
 Hun wil te doen, en zich dus in 't gezachte dringen,

Hier-

Hieromme is 't nodig, dat dit nieuwgeworve volk,
 Worde afgedankt, en stomp gemaakt zyn scherpe dolk;
 Om 't uit te voeren, ben ik heden afgezonden,
 Van d'algemenen Staat, waar aangy zyt verbonden,
 Door de Unie, des wil ik in 't minst geen twyfel slaan,
 Ofgy zult blydelyk, dien voorstel, nemen aan.
 Myn tweede voorstel is 't bewill'gen van 't Synode;
 Uwe Ed'le weten wat verdachte, ja, wat snoode,
 En valsche Stellingen zyn in de Kerk gevoert,
 Waar door zy is verdeelt, en innerlyk beroert,
 Men heeft tien jaren 't zoek gebragt, met *Disputeeren*;
 Wat vrucht heeft zulks gebragt? slegts tegenstrydig le-
 ren;

Men hoor' het Kerkgeschil des morgens van de een zy;
 's Namiddags men 't verwerpt, van zyne weérparty;
 Zo dat 'er thans zyn twee Gereformeerde Kerken,
 In ééne Kerk, waar van zich de eene zoekt te sterken,
 Met de Oppermagt; een zaak, vlak tegens't Kerk ge-
 bruik;

Des moet den Kerkendienst men oeffenen ter sluik,
 En zulks te doen, word van de Magistraat verboden,
 Gestoot; de Stadt ontzeit; vervolgt, als waren 't snoden,
 En wederhorigen. die 't Lant met mitery
 Vervulden; en gy weet, 't geschiet, om met een vry ten;
 Gemoed, hun' Kerkdienst, naar hun mening', te verrich-
 Dus zietme in Hollant staag tumult, en oproer stichten;
 Is zulks te dulden in een Souvereinen Staat?

ô Neen, myn Heeren, neen, men schaffe hier in raad, len;
 't Heeft lang genoeg geduurt, dit schimpen; last'ren; sma-
 Niets, dan 't Synode, kan dit twistziek volk bepalen,
 Het vonnisse, en schifte eens, na 't oordeel van de Kerk;
 By één verzamelt, in en buitens lands, dit werk,
 Op dat men weet, wat Kerk men hebbe te geloven,
 Te zyn de zuiv're, die de onzuiv're gaat te boven,
 Want, duste blyven, met de naam Verdraagzaamheit,
 Is gansch onmoog'lyk; en, dewyl een yder pleit
 Voor zyn gevoelen, zou men tegenstrydig leeren.

6 HET RECHTSGEDING VAN

De Staaten Generaal hierom, volstrekt begeren
't Synode; en ook zyn reeds zes Steden van ons Lant,
Met de and're Staaten in een zelleve verstant,
Des biddeik, datge ook wilt hier toe uw stemme geven.

BARNEVELT.

Dus moet me boeten, 't geen door and'ren is bedreven,
Een anders misdaat, worde ons op den hals gelegd.
Wat antwoord gaf men aan den Prins, op zyn berecht?

DE GROOT

Men kwam tot geen besluit, men wilde 't overwegen,
En zien, waar toeden Staat zal 't meeste zyn genegen,
Ten beste van 't gemeen. dit melde ons Ledenberg.
Men ging, op dat den Prins niet op vatt' eenige erg,
Zyn Excellentie zelf begroeten, en wy toonden,
De Brieven van geloof; opdat hy óns verschoonden,
Indien wy, volgens plicht, iets mogten onderstaan,
't Welk tegens 't inzicht liep van zyne Hoogheit aan,
Verzoekende, de zaak' hier henen te beleiden,
Dat Hollant niet en wierd van Utrecht afgescheiden,
Maar t'zaam verzek'ring kreeg, op een' eenpaar'gen voet,
Tot hun bescherminge, en voor 't plengen van hun bloet.
De Magistraat zal geen bescherreminge ontberen,
Was 't antwoord, als men weet' hoe zy hun Stadt regeren.
Waar uit wy merkten, wat men hadde met ons voor,
En dat den Prinse, van de Staaten hadde 't oor, wen,
Waarom 't ons vrucht'loos dacht zich langer op te hou-
Dewyl men op den Prins, noch Staaten dorst vertrouwen,
Des stelde ik voor, of 't niet geraden zoude zyn,
Dat wy vertrokken. maar 't wierde afgekeurt, in schyn,
Of wy de Staaten dan verlegen zouden laten.
Heer Ledenberg bragt my de mening' van de Staaten,
('t Welk was een antwoord, aan de Staaten Generaal;)
Verzocht, of ik zulks wilde, in rond' Hollantsche taal,
Ter neder zetten. 'k heb 't gedaan. 't was, Zy verstonden,
Tot hun gerustheit, dat hun krygsvolk wierd verbonden,
Door een' byzond'ren Eed, aan elk zyne Overheit.
En geene afdankinge, of, 't stuk moeste zyn beleid,

Om

Om hier van op'ning eerst te doen aan Hollants Staaten,
 En letten op wien eik zich veilig kon verlaten.
 Maar, Maurits had getoont misnoegen, om 't bedryf
 Van ons, aan (6) Amsterdam die Stad; gestyft met vyf
 Hollantsche Steen. verklaarde aan 't Hof, door een' be-
 zending', ding',

Ons doen onwettig, en voor Nul, dit bragte onwen-
 In ons begonnen werk; en schoon de Ridderfchap,
 Noch een'gen tot ons zond, wy vorderden geen' stap,
 Men wierd wel andermaal verzocht, noch eens te komen
 In hun Vergad'ring, doch, wy hadde reeds vernomen,
 (7) Hoe de Afgezonderden, op morgen, met geweld
 Begeerden, dat een Kerk, wierde in hun magt gestelt,
 ('t Zy waar, of logen,) 'k bragt dan in, of, voor rebellen,
 Men niet door dubb'le wacht moest strikter orde stellen,
 En wel bezetten doen de Posten van belang?

Om, door die voorzorg, 't volk te houden in bedwang.
 Doch door de onéénheit, die wy merkten in de Staaten,
 Wierd niets besloten, en, wy moesten 't daar by laten.

BARNEVELT.

Ik merk wel, 't hart was al vergiftigt door den Prins,
 Het dachte op Staatsbelang, en eigenbaat, alfins:
 Lafharte weifelaars, laat gy den teugel glippen?
 'k Zie u haast stranden dan op de Algemeene klippen;
 Dus gaat het; maak eens staat op uwen bontgenoot.

HOGERBEETS.

Men merkte aan hun gedrag, hoeme onderéén besloot.
 De

(6) De Prins schreef aan de Magistraat van Amsterdam,
 wegens de bezendinge der Gedeputeerde van Holland,
 waarop Amsterdam, Dordrecht, Schiedam, Enkhuizen,
 Edam, en Purmerent, eenige Gedeputeerdens naar den
 Haage zonden, verklarende hunne bezendinge onwettig.

(7) Dit gaf men voor, om schyn te geven aan 't bezetten
 der Posten, maar de Prinsgezinden verstonden, dat men zulks
 zocht te doen, om het voornemen van den Prins te beletten.

8 HET RECHTSGEDING VAN

De Afdanking' van dit volk , en 't hier toe zoude komen,
 Dewyl Prins Maurits had zulks vast'lyk voorgenomen,
 Te meer, wyl (8) Hartevelt beschroomt was, dat de
 Na Staaten order , op de posten wiert gebragt, wacht,
 Om hun beveelen , ter bescherminge , uit te voeren.
 Wy vroegen hem , voelt gy uw harte niet ontroeren,
 Wylgy verbonden zyt aan Holland , door uw' Eed?
 Men las den Eed hem voor. 's Nachts kregen wy de weet,
 Van (9) Oglie , dat zyn volk ook op de Neu moest komen,
 En vroeg , wat hy zou doen. men zeid' , hy zou niet
 schroomen

Om daar te gaan , en zien wat of'er wiert gedaan ;
 Voorts kreeg men kennisse , dat hy 'er was gegaan ;
 Men hoorde trom'len , en wy zagen 't voervolk trekken ,
 Voor by ons huis. men dorst den tydt niet langer rekken ,
 En vonden raadzaam , op het spoedigste , en zo stil
 Als 't mooglyk was , ter vlugt te ontwyken hunnen wil.
 En wel ten rechten tydt , dewyl men had besloten ,
 Onsvast te houden , en in (10) Hazenburg te stooten ,
 Doch zulks is hen , door ons te spoeden , thans mislukt.

BARNEVELT.

Dus word de Magistraat van Utrecht onderdrukt.
 'k Stel vast , 't is uitgevoerd ; de vaste onbreekb're banden,
 Zyn thans verbroken , en de magt is in hun' handen.
 Gy hebt zeer wel verricht en uitgevoerd uw' last ,
 En zo gedragen , als het Patriotten past.
 'k Bedanke u , en ik neem volkoomen vergenoegen.

TWEE-

(8) Hartevelt, Kommandeur van de Waartgelders.

(9) Oglie, Kapitein, in dienst van de Staaten Generaal.

(10) Hazenburg, een gevangenhuis in 't Sticht.

T W E E D E T O N E E L.

BARNEVELT, DE GROOT, HOGERBEETS,
VAN ZWIETEN.

BARNEVELT. voegen,

Wat nu gedaan, myn' Heer, zal Hollant zich thans
Naar Maurits, en den wil der Generaliteit?
Het volk is afgedankt; 't Synode toegezeit, andert.
In Utrecht, en de (11) Wet, 't is moog'lyk, reeds ver-
Zal Hollant nu alleen noch voeren 's krygsvolks stan-
dert?

Of zal men buigen, wen de Afdanking' wordt geeischt?
'k Weet Maurits, met dien last, van Utrecht herwaarts
reift,

En ons, ik twyffel niet, de Afdankinge op zal dringen.

VAN ZWIETEN.

En staat men 't tegen, zal hy mogelyk ons dwingen, aan
Door 't oude krygsvolk, 't welk zyn' Eed gedaan heeft
De Staaten Generaal; wie kan hem wederstaan?

Des zal het best zyn, om, voor overmagt, te buigen,
Eer 't lant een bloetbad word, en alles spatte aan duigen.

Uw giflinge is gegront; het werk word aangeleid,

Volkomen na den zin der Generaliteit,

En 't stuk wil Maurits, na dien zin, ook uit doen voeren;

En, wen hy heeft de magt des krygsvolks doen ont-

Dan zal meschryven aan de Vorsten, om de hant snoeren,

T' e bieden aan 't Synode, als 't werk'lyk is in 't lant,

En elk Provintie zal dienzelfen last ontvangen,

Dus zal het nu alleen aan Hollants Staaten hangen,

Om voort te gaan, in dit, dus lang begeerde werk,

Als ter verééniging van de oud hervormde Kerk.

Dit weet ik, en het is eenparig reeds besloten,

Met Prinse Maurits, en met al de Bontgenoten,

Des

(11) Na 't afdanken van de Waartgelders, wiert de
Magistraat van Utrecht verandert.

10 HET RECHTSGEDING VAN

Des zyt voorzichtig; zie wel voor u wat gy doet,
 Druift gy 'er tegensaan, kon 't kosten noch wel bloet,
 Dit wilde ik u, myn' Heer, ten voorzorge, eerst berich-
 Om te overwegen, of 't niet best zal zyn te zwichten, ten,
 Wyl zelfs de Ridderfchap, en de Ed'len zyn verdeelt.

BARNEVELT.

'k Weet wel, de tegenstant van ons, aan hen verveelt;
 Men wil nu Hollants Maagt verkrachten, en verlaten;
 De Souvereiniteit vast hechten aan de Staaten; slip,
 Maar, 'k wyk niet eer van 't Recht der Vryheit, eenen
 Tot Hollants teugel, met myn leven, my ontglip'.
 Hebbe ik myn leven in haar' dienst, getrouw verfleten,
 'k Zal haar in d'ouderdom, schoon magt'loos, niet verge-
 ten,

'k Wil haar beschermen, en verdad'gen Hollants Recht,
 Wyl Souvereiniteit is aan zyn kroon gehecht.
 Ik merk wel dat het loopt met Hollants recht ten ende,
 En 't Roer van dezen Staat, men andersomme wende;
 'k Zal echter Hollants recht, zo lange ik adem haal,
 Beschermen, tot zyn recht, met my ten graave daal'.

VAN ZWIETEN.

Uw opzet is wel waart te zyn van elk geprezen;
 Maar, kunt gy dus de breuk van Kerk en Staat genezen?
 Het Recht, waar van gy spreekt, staat heden in verschil,
 Een yder houd zyn Recht; doch 't buigt zyn' eigen wil,
 Naar d'algemenen wil, wanneer ons drygt gevaren;
 Dus is het thans gestelt, wy worst'len in de baren,
 En woelen tegens stroom, in een' verbolgen vloed,
 Waar in men zinken zal, door al te hogen moed.
 Ik bidd', Heer Advokaat, wil ryp'lyk overdenken,
 Of 't niet zal dienstig zyn, naar d'and'ren kant te zwen-
 Voor my, ik waggel, om, in d'algemenen Raadt, ken?
 Myn stem te geven, ter behoud'nis van den Staat.
 'k Ga naar den Raadt, en zie, hoe 't werk is daar gelegen.
 Wil, met de Heeren, 't stuk wel ryp'lyk overwegen.

DER-

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. II

DERDE TONEEL.

BARNEVELT, DE GROOT, HOGERBEETS.

BARNEVELT.

Hoe! ook van Zwieten! die althans stont als een' paal,
Stantvastig voor het recht van Hollant! wil de
Doen overhellen, naar de zyde van de Staaten, schaal
Der Generaliteit! wilt gy dan ook verlaten
Het Recht van Hollant, en 's Lants Souvereiniteit.

DE GROOT.

o Neen, Heer Advokaat, wy zyn althans bereid
Ous leven, goed en bloet, voor Hollant op te zetten;
Hadde ik een doorzicht, om 't verkrachten te beletten,
Het welk men onderneem', van Hollant, en zyn Recht,
Edoch, indien de twist, en tweedragt was beslegt,
Met af te danken Stads geworvene Soldaten,
'k Zou haast bewill'gen, wyl dit volk ons niet kan baten,
In dezen stant, waar in wy heden zyn gebragt,
Alleen is 't nodig, dat men Prinse Maurits tracht,
Dus ver te brengen, om verzek'ring ons te geven,
Van zyn bescherminge, om gerust te mogen leven,
In deeze troub'len, voor het ongestuimig grauw.

BARNEVELT.

En zal men onze Kerk dan laten in het nauw?
Die eeniglyk haar heil, op Hollants-Hof moet bouwen?
Zy durve op niemant, dan op ons alleen vertrouwen;
Gaat het Synode door, dan is 't met haar gedaan,
Zy word veroordeelt, en de handen zal men slaan,
Aan al haar leden, die niet volgen zyn geboden.

HOGERBEETS.

Hier is voorzichtigheit, en wysheit toe van noden,
Kon gy 't beleiden, datze als Rechters, in 't geschil
Niet kwamen, om te doen een uitspraak na hun' wil.

BARNEVELT.

't Zal best zyn in myn huis 't stuk nader te overleggen,
En overwegen, wat'er tegen valt te zeggen.

DE GROOT.

Eer wy vertrekken, moet u zyn een zaak bewuft,
 Die my ontroert, en maakt me, om een'gen, ongeruft. gen,
 'k Heb horen momp'len, zelfseer wy naar Utrecht gin-
 Om een'gen van den Raadt, door hechtenisf, te dwingen,
 Om toete staan al 't geen de Generaliteit
 Besloten heeft, ook is hier nevens my gezeit,
 Dat zulks is met den Prins, in hun vergaderingen,
 Bestemt. En, wyl ik duchte, of me u ook mogt bespringen,
 Dewyl gy loopt in 't oog by velen van den Raadt,
 En by 't onstuimig grauw, 't welk toont een blyk van
 Geef ik u Edele voorzichtig te overdenken, haat,
 Of gy niet wel zoud doen, eer men uwe Eer koont kren-
 Zich zelf te veil'gen in een goede en zek're stadt? ken,

BARNEVELT.

Wilt gy, dat ik my zelf met Lantverraad beklad?
 Dit zou men zeggen, wen ik zochte my te bergen,
 Die vlugt is schuldig; neen, gy moet me zulks niet ver-
 gen.

HOGERBEETS.

En hy, die blyft, stelt zich moet willens in 't gevaar;
 Wat baat zyn onschult by een tomelooze schaar,
 By bitt're vyanden, die 't Recht in Onrecht keren,
 En een gerechte zaak, door dwang, wil overheren?
 Wanneer ge vry zyt, kunt ge krachtiger uw recht
 Verdadigen, dan, als men u gevangen legt;
 Ook vrezten wy, dat zy, met u, verdacht ons houwen,
 Dewyl gy wel het meeste u wilt op ons vertrouwen;
 En, zo men onderneem de hand' aan u te slaan,
 Weërvaart ons 't zelve lot, men neeme ons meê gevaân.
 En schoon men ons al vat, wengy zyt buiten banden,
 Kan niemant, met bewys, ons komen aan te randen,
 't Ontkennen heeft van ons dan zo veel schyn en kracht,
 Dan hunne stelf'ge daat; voor 't minst, men neeme in
 Om eenen goeden zin te geven aan de woorden, acht,
 Die, tot ons nadeel, zy, van d'een of d'ander hoorden,
 En zulks kan niet geschien wen gy word ondervraagt,
 Wyl onze Doening', met uwe order, was geschraagt,
 Des

Desachte ik meede 't beste, een wyle u schuil te houwen.

BARNEVELT.

Myn vrienden zyt geruft, wil u op my vertrouwen,
 Laat varen alle vreeze, als 't al op 't kwaast valt uit,
 Is alles goed gemaakt, met toe te staan 't besluit,
 Om af te danken ons geworvene Soldaten,
 En in 't bewill'gen van 't Synode, 'k weet de Staaten,
 En Prinse Maurits zal hier meede zyn te vreên.
 En stel, men word gevat, schoon tegens recht en reên,
 Wie kan ons Rechten, dan onze ordinaire Rechte s?
 En zy zyn, nevens ons, voor Hollant vroome vechters.
 Koom gaan wy, en verban vry alle zwarigheid.

DE GROOT.

Men blyve dan geruft op 't woort ons toegezeit.
 Wyl wy zyn veilig, en ons niemant moog bespringen,
 Ter vrye Dagvaart, noch doen aan bekommeringeu.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

MAURITS, VOOGT, MANDEMAKER, BARNEVELT, HOGERBEETS, DE GROOT.

MAURITS.

Heer Advokaat, 'k heb, met die Heeren, u ontboên,
 Gy zulks te weren zocht, in naam van Hollants Staaten,
 'k Hebbe echter afgedankt, in Utrecht, de Soldaten,
 Uw Nieuw-geworven volk, en hen, van hunnen Eed,
 Ontslagen, alles met bewill'ginge, en omkleed
 Met Staaten order, wyl ook Hollant zelfs verklaarde,
 Dien last van Hollant, Nul te zyn, van geen'er waarde,
 Wyl, tegens Hollant, zelfs zich Hollant heeft gekant,
 En noit gestemt in uw besluit; maar, 't van de hant
 Gewezen; 'k heb den last der Generale Staaten,
 Dan spoedig uitgevoerd; verzet de Magistraaten,
 Die, door u opgezet, weêrston den 'tloff'lyk werk,

Be:

14 HET RECHTSGEDING VAN

Beroerte brachten in den Staat en Neêrlants Kerk,
Iktwyfel niet, de rust is thans in 't Sticht herboren.

BARNEVELT.

Zulks waar my lief, indien ik uit uw' mond mogt horen,
Dat op Verdraagzaamheit die ruste was gestelt,
In 't Kerkelyke, en dat men pleegde geen geweld,
Van, tegens wille en dank, de Kerken in te dringen,
En dus hun hunne overheit, by weigering te dwingen;
Die thanszyn bloot gestelt voor hunne oploopenheit;
Wie is 'er die tot haar bescherminge is bereit?
Wyl zy zyn afgedankt waar op wy ons verlieten.

MAURITS.

Daar 's geen de minste schyn tot eenig bloetvergieten;
Gy, en uw' aanhang, hebt geweld gepleegt, wanneer
Men de Afgezonderden ging dadelyk ten keer, ten,
Om Kerk'lyke oef'ning', door (12) Plakkaten, te belet-
En die, na hun gemoed, zich wild' hier tegens zetten,
Besloegme in boetens, wierd' ontpoortert weg gejaagt;
Dus wierd' 't Rechtzinnig volk, door 't gansche laut ge-
plaagt,
Geen' Kerkdienst te oefenen, of, valsche Leerte horen.
Geef hen ook Kerken; maar, hier voor stopt gy uwe
Uit vreeze dat te klaar de Valsheit aan den dagh ooren,
Zou komen, hierom 't volk geen waarheit horen mag,
En als 't gedaan word, noemt men 't (13) bulderen en
schelden, melden,
Hoewel men ernst'lyk, slegts uw dwaalleer koemt te
En valt men klagtig, van geweld en tyranny,
Men wyft hen af, zelfs 't Hof, en Staaten zyn party,
't Justitie Hof is, voor de ontschuldigen, gesloten, Ge-

(12) Deeze Plakkaten zyn gemaakt van 't Hof van Hol-
lant, en in verscheidene Steden, onder deeze te Rotterdam,
op den Naame van Schielant afgekondigt. Uitenb. p. 678, 679.

(13) Bulderen en Schelden, was het gemeene zeggen der
Remonstranten, wanneer hunne Stellingen, van de Contra-
Remonstranten wederlegt wierden.

Geweld'naars word de hant geboon; die klaagt, verfto-
ten, tydt,

Dit heeft reeds lang genoeg geduurt, 't word éénmaal
Dat weder 't Vaderlant, Conscientie dwang raak kwyt,
En zulks kan niet gefchiën door glimpige Plakkaten,
Maar, door 't afdanken der Waartgelders, uw Soldaten,
Dit eifche ik, in den naam der Generaliteit,
En 't worde, op 't spoedigfte, alle uw Steden aangezeit.

BARNEVELT.

Men wil thans Hollant, zo het fchynt, op 't harte trappen,
Het nadert zynen val, met breede en wyde stappen;
Men voert nu in den top de Generaliteit;
De Souvereiniteit word reeds voor haar bereit; men,
Maar, 'k zal, zo lange ik leef, het Hollants recht befcher-
Wyl zyn verdrukke Maagt neemt toevlugt in myne ar-
Die nu gefchonden word, en pynelyk verkracht. men,

MAURITS.

ô Neen, gy wilde liefst dat over wierd gebragt,
De Generaliteit, alleen in Hollants Staaten,
Dit 's uwen toeleg, om hen alle te verlaten,
Die niet aanspannen; na den wil, zo gy 't begeert.
Dan roept me, Hollants Maagt word fchandelyk ont-
't Is Privilegiën; Vry-en-Gerechtigheden; eert;
Als of men Hollants Recht met voeten wilde treden,
Dus valschlyk fchreeuwt, en klaagt men, tegens zyn ge-
moed,

En beter weten aan; neen, Hollants Maagt eifcht fpoed,
Om haar, in Hollants tuin, geruft te doen verblyven,
En alle wolven, en tuinrovers weg te dryven.
Zeg, waar eifcht Hollants recht, om volk te nemen aan,
In een' byzond'ren Eed? en stout'lyk aan te gaan,
Zelfs tegens Hollant, en de Generale Staaten?
Dus rechtme een' Staat op in den Staat; en de onderzaten
Verdeelt me, kiezende elk, na hunnen zin, party,
En trekt ze liftig, of door dwang, naar uwe zy; broken.
'k Zwyg', hoe onze Unie word, door zulk een' Eed, ver-
Heeft Hollant recht, om twist te voeden, en te ftooken,
Door

16 HET RECHTSGEDING VAN

Door valsche leeringe in de Nederlantsche Kerk?
 Waar in gy hebt gedrukt een al te droevig merk, den,
 't Gemoeed ontruft; verwekt den oproer; Rechtsgezin-
 Het Prediken verboôn, of, moesten zich verbinden,
 Geen woort te leren, wen't was strydig met uw leer.
 Wie scheurt de Kerk dan, zy, die dienen hunnen Heer,
 Op de oude gronden, die men onvervalst moet leren?
 Of, die naar Nieuwigheên zich zelve willen keren?heit,
 Men geeft een'schoone glimp, 't is, door Verdraagzaam-
 Kan't twistende verschil haast worden by geleid,
 Om beide, schoon verdeelt, eenpariglykte werken:
 Dus wilme in ééne Kerk, twee Nederlandsche Kerken,
 Dit mag niet zyn; de Kerk is één en éénig rust
 Op de Unie, dus is zy gevestigd op dees kust.
 Des zal het ydel zyn, uw hoofdig tegenstreven,
 Men zal zich aanstonts, tot de Afdankingge begeben,
 Die order, en dien last, is reeds in alle Steên.

BARNEVELT.

'k Zal wyken, wyl den Staat op 't harte word getreên,
 Doch, onvermindert 't Recht van Hollant, en zyn Hoog-
 heit,
 Vry-en-Gerechtigheên, die hen nu dwars in 't oog leit,

MAURITS.

Zeg, wat gy wilt, dit stuk is heden af gepleit.
 'k Eisch verder, in den Naam der Generaliteit,
 (14) Met de and're Steden, in 't bewill'gen van 't Synode.

BARNEVELT.

Ik geeve myne stem, in 't houden van dit snoode
 Synode? daar zal zyn den Rechter ook party,
 En bitt'ren vyanden, alleen van de ééne zy, drukken.
 Slegts uitspraak zullen doen, om de and'ren te onder:
 Ik stem zulks nimmermeer, 'k zal onder hen noit bukken.

VOOGT.

En wat Synode zaagt gy liefst dan aangeleit?

Ho-

(14) Deeze Steeden waren Amsterdam, en de vorige ge-
 noemden.

H O G E R B E E T S.

Zulk één , waar in 't verschil wiert minn'lyk voorbereit,
Niet om te vonnissen ; tot slegting der geschillen ,
Maar tot verdraagzaamheit , om de onrust eerst te stillen ,
Als 't Broederen betaamt ; wiert dus den gront gelegd ,
Provinciaal , dan kon 't verschil haast zyn beslegt ,
Opeen Synode , 't welk men Generaal mogt houden :

B A R N E V E L T.

Ja , wenme opdezen voet , en onpartydig , bouden ,
Sta ik volkomen toe 't Synode , opdezen gront .

M A N D E M A K E R.

Al wat gy voorwerpt , istienmaal' , in voor'gen stont ,
Al ondernomen , en 't verschil kooft niet ten ende ,
't Vermeerdert , hierom men 't naar een Synode wende ,
Dat uitspraak doen zal , en , ten nutte van de Kerk ,
Dus maaktme een einde van dit moeiljke werk .

D E G R O O T.

'k Heb al de zwarigheên , die hier in zyn gelegen ,
De Zesendertig raân doen ryp'lyk overwegen ,
(15) Van 't magtig Amsterdam , 'k heb , in den (16) Zeeuw-
schen Raadt ,

Klaarblykelyk getoont , het wagg'len van den Staat ,
En Kerk , indien men dreef een Nationaal Synode .
De (17) Koning Jacob heeftme , in Englant zynde , ont-
Die ik berichte van den Staat des Kerks geschil , boode ,
En zich ook voegde , en wel volstrekt , na mynen wil ,
Hy

(15) De Groot heeft eene wyd - uitgestrekte Redeneringe
hier over gedaan , aan de Zesendertig Raden in Amsterdam ,
om hunne Groot Achtbaarheden , in zyne belangen over te
halen , doch te vergeefs , wyl hunne Edelen bestendig bleven
tot het houden van een Synode Nationaal .

(16) Ook aan de Staaten van Zeelant , met den zelven
uitslag .

(17) Toen De Groot , als Afgezant , met Pauw , Boreel ,
en Meerman , in Englant was .

18 HET RECHTSGEDING VAN

Hy was van oordeel, door 't gezach der Heeren Staaten,
 En geen Synode, moest, tot rust der onderzaten,
 Dit twistvuur zyn gesmoort. dit 'syder openbaar,
 Hieromme onnodig, dat ik nader my verklaar,
 Indien die redenen geen' ingang kunnen vinden,
 Achte ik het nodeloos zulks weder t'onderwinden,
 Wanneer men niet wil zien, of blyft al ziende blind,
 Is alles vruchteloos, ook wat men onderwint.

MAURITS.

oogen,
 Wy weten 't, maar, myn' Heer, die Heeren hebben
 En worden niet telicht, door glimp'gen schyn, bedro-
 Zy zyn niet ziende blind, maar, zien u door en door, gen,
 En lenen nimmer, naar pluimstrykerye, 't oor,
 Gy spreekt van droevige verbittering' der zinnen, nen,
 Die, wegens 't Kerkverschil, ontstaan zyn, zelfs tot bin-
 In 't hart van Hollant. maar, is 't wonder? wyl men word
 Besnoeit in 't Leren, waar door Waarheit word verkort,
 Verhindert Kerk'lyke orde, om recht te doen, hier tegen,
 Men Leeraars, ongezond, staag indringt allerwegen,
 En van Gezonden, men de Kerreken berooft, dooft,
 Dus word Rechtzinn'ge Leer, voor 't minst, geheel ver-
 Men handhaaft alle, die de Nieuwigheên aanhangen;
 En die bestendig zyn, wilme in benauwtheit prangen,
 Men geeft Plakkaten uit, in schyn. (door u gemaakt,)
 Tot Vreede; en waar in niets naar Vreede, of ruste smaakt,
 Vermits de Kerk', door u, word onverhoort veroordeelt,
 En 't waereltlyk gezach, hier in alleen bevoordeelt,
 Naar welk gezach, zich dan 't Synode schikken moest,
 Hier door word 't Kerk'lyk Recht ontsenuwt, en ver-
 woest,

't Welk verre zyn moet van Rechtzinnige Overheden.
 Ter voorbereiding' van 't Synode, wil men leden,
 Die onpartydig zyn, vergad'ren, hier meê spoên,
 (18) Wat vrucht zou 't doen? hun werk, moet het Synode
 doen,

Des
 (18) De zes Steden van Hollant, nevens Zeelant, en
 de

Des is dien voorflag, vande Raden afgeflagen,
 Wyl wel de Politie de Kerk moet onderschraagen, recht,
 (19) Maar nimmer mag zy zich aanmaat'gen 't Kerk'lyk
 Het Kerkgeschil, moet van de Kerke zyn beslegt, men,
 Of 't Kerkelyk gezach word Neerlants Kerke ontno-
 En 't Waereltlyke zoud' het Kerk'lyke overstromen,
 Geen Kerk regeert men oit na 't Waereltlyk gezach,
 Indien men zulks stont toe, men hoorde een naar geklag,
 Vermits men waarheit zou vermengen met de logen.gen,
 Gy wilt, men moeste naar Verdraagzaamheit thanspo-
 't is duld'ing', duld'ing', daargy heden alle om roept,
 En kunt niet dulden, wenme, in oef'ning, t'zamen troept,
 Die duld'ing mag niet zyn, wyl waarheit is verlaten,
 En valsche stellingen, bezitten 't hart der Staaten.
 Uw Kerk'lyke ordening' heeft zulks al vroeg getoont,
 (20) Gevolgt van 't Haags besluit, toen 't Kerkrecht
 wiertgehoont, voeren
 Wanneerme op nieuws besloot, om 't Waereltlyk te in-
 De Kerke, waar door gy de Kerke kwaamt beroeren.
 Deschikking', die door u, tot ruste word beraamt,
 Is 't middel niet, wyl zulks niet in de Kerk betaamt,
 Zy zou disorder, en de ontroeringe vermeerden,
 Indien men ongehoort, de Kerk wou overheeren,
 't Is van u uitgedacht, ter drukkinge van hen,
 Die zyn bestendig. en, die stout, met monde en pen,
 De

de andere Provinciën, drongen op een Synode, om Decisie,
 of uitspraake te doen; zynde zulks het werk van 't Synode:
 in tegendeel wilde de Remonstranten, dat men by één zoude
 komen tot Accommodatie, en duld'ing, dat eigentlyk het
 werk van geen Synode is.

(19) Hier over heeft de Groot een Boek geschreven, waar
 in hy beweert, dat de Hooge Overheit, het Recht hadde,
 om over Kerkelyke twisten uitspraake te doen, 't welk van de
 Contra Remonstranten anders verstaan wierde.

(20) Zie dit besluit, Uitenb. Hist. 619.

De waarheit trotzen, in hun stoutheit te onderfchragen;
 Met openbaar geweld, rechtzinn'gen weg te jagen;
 En op te dringen, die zyn ongezont in Leer.
 Het itrekt ook de Overheit tot luttel roem en eer, gen,
 (21) Een Formulier, gansch nieuw, de Kerken op te drin-
 Wyl d'oorlog is gevoert, om nimmer onste ontwringen,
 De zuiv're Leer, zo, als zy althans is geleert.
 Om haar is 't Vaderlant gewonnen, afgeweert,
 Al wie *Religio* bestonden te onderdrukken.
 Hier op rust de Unie van de Landen; op die stukken,
 Is, met den Engelsman, den Staat in een verbondt.
 Verwardt men dan de Kerk, ontschroeft is dezen grond,
 Waarop onze Unie, en verbonden zyn gevestigd.
 Men vocht dus lange tot Conscientie dwang, dien pest,
 zwicht'

Uit Nederlant, thans word bedekt, die ingevoert,
 Want, als een' Leeraar word de tonge en mond gesnoert,
 En hy de Dwalingen niet mooge wederleggen, gen,
 't Welk zynen plicht brengt meede, is ydel al zyn zeg-
 Hy word gemuilbant, en gedwongen in 't gemoed,
 En de onrechtzinnigen, stelt me opeen' vasten voet,
 Om hunne dwaalleer, in de Kerken, uit te breiden;
 Dus wil me voor dat volk een gladde baan bereiden,
 Om aan te lopen tegens de aangenome leer,
 En hunne Dwalingen vermeerd'ren meêr en meêr.

Hieromme is 't nodig, dat, voor Nul, de Heeren
 Verklaren uw besluit, en voorige Plakkaten; Staaten,
 En, als partydig zynde, uw haat'lyke orders mag
 Verniet'gen, ingevoert alleen door 't hoog gezach,
 En die gebleven zyn by 't zuivere gevoelen,
 Hun' Kerkdienst oef'nen doen, en zonder tegenwoelen,
 Van Boetens, Bannen, en 't verstoren met geweld;
 Zy worde, in hunne Kerke, ook openbaar herstelt,
 En ook gehanthaaft, elk van zyne Magistraten.

En

(21) Twee Formulieren zyn van De Groot ontworpen,
 waar naar zich de Kerke in 't algemeen hadde te richten.

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 21

En eind'lyk, dat terftont, ook Hollants Heeren Staaten,
Naar 't vast gefelt besluit der Staaten Generaal,
Bewill'gen, 't houden van 't Synode Nationaal,
'k Welk al voor twalefjaar befloten iste houwen,
Opdat men zie, op welk een Leer men kan vertrouwen,
Dit raade ik u, neemt gy, Heer Advokaat, die aan?

BARNEVELT.

Om wigt'ge red'nen vind zulks Hollant ongeraân,
De Ridderfchap kan niet bewill'gen om te fcheuren
De Kerk van één, want zulks zal zekerlyk gebeuren,
Door een Synode, wyl 't volftrekt partydig is;
Wierd 't aangelegt tot rust en vrede, ja, gewis,
Men zou gewillig, tot zulk een Synode, ftemmen,
Maar, om te vonniffe als partyen, zal ik ftremmen,
Zolange ik adem haal. de Generaliteit,
Heeft geen bepaalde magt op Holland; 'k ben bereid
Dit aan te toonen. ..

VOOCT.

Zacht, fchopn 't waszo, 't kan niet baten,
Wyl Hollants wille is, als den wil der Heeren Staaten,
Gy fpreekt van Holland, en gy weet, hoe zeer verdeelt
Is uw Provintie, waar die breuke toegeheelt, tegen,
Dan had zulks een'gen fchyn, thans fpreektge elkander
De helft begeer 't Synode, en 't Hof blyft ongenegen,
En druift 'er tegens aan, met loutr' harnekkgheit,
Ook Overyffel heeft 't Synode toegezeit,
En Utrecht, 't fchort alleen aan 't Hof, en een'ge Steden.

MANDEMAKER.

Ik weet, waaromge u niet wilt laten overreden.
Gy vreeft, te worden in het ongelyk gefelt,
Wanneer 't Synode, naar de waarheit, vonnis velt,
En hierom noemt gy deeze uw Rechters, Kerk partyen,
Ja, vyanden, gefchikt uw Leere te beftryen,
Hoe kunt gy weten, wie de Kerkezende zal?
Wyl yder Kerkenraad verkieft, uit hun getal,
Bekwaame Mannen, in de Leere wel ervaren.
Hoe veele uitheemsche, die ons Leerftuk evenaren,

Zyn reeds beschreven, om hun oordeel, in 't geschil,
 Te horen, zyn die alle uw vyanden? hoe wil
 Gy 't hebben? 'k denk, geen één zal uwen zin behagen,
 Dewylme aan uw party, dit ampt niet op zal dragen,
 Maar hen ontbieden, om te horen uit hun' mond,
 Prompt hun gevoelen, en of 't ruste op waarheids grond,
 Zulks onderzoeken, om hun oordeel dan te vellen.

DE GROOT.

Indien men 't Kerkgeschil in orde voor mogt stellen,
 En reden geven, van de gronden, waarme op bouwt,
 Maak ik geen zwaarigheid dat men 't Synode houwd,
 Wanneer men wederzyds mag uiten zyn gevoelen.

MANDEMAKER.

Dit zal elk vry staan; maar, denk niet, of men wil doelen,
 Op reden twisten, dan hebbe yder een'gen schyn
 Van waarheit, neen, óneen, hier moet eens vonnis zyn
 Geslagen, dat men weet wat Leer men heb te volgen,
 Dit heeft tien jaar geduurt, ter wederzyds verbolgen,
 't Is éénmaal tydt, dat word', hier van, een eind ge-
 maakt,

Vermitsde Kerke, naar de Vreede, en Eendragt haakt,
 Tot die bevord'ring' zyn de Brieven afgezonden.

HOGERBEETS.

Dus wil men sluiten, recht gevoelende, de monden;
 Door overstemminge, om te dwingen ons gemoed;
 Doch, 't is den Hemel, die zyn Kerke bystant doet,
 Die, hoope ik, zal onse en gewenschte voorspraak wezen.

MAURITS.

Heer Advokaat, 'k bid, wil uw Steden toch belezen,
 Om meê de hant te slaan aan dit hoognodig werk,
 Wyl zulks tot ruste strekt van 't Vaderlant en Kerk.

BARNEVELT.

'k Zal myn gedachten aan 's Lants Ed'len openbaren,
 En hunne meningeu dan rondelyk verklaren.

MAURITS.

Blyf, Heer de Groot.

T W E E D E T O N E E L.

MAURITS, VOOGT, MANDEMAKER, DE
GROOT.

MAURITS.

Gyzyt den mond van d'Advokaat,
Zyn' boezemvriend, op wien hy zich wel 't meest verlaat,
Met wien hy raad leeft, en voert uit wat is besloten.
Zogy myn vriendschap acht, melt my, wat by de Grooten
Besloten is; 't raakt my; ik hebbe 'er kennis van,
'k Weet, den beleider is dien oude en gryzen Man,
Doch, 'k heb 'er in voorzien, 'k zal zulk een orde stellen,
Met vyf Provinciën, dat niemant my zal kwellen,
Gestyft door Steden, uit het midden van ons Lant,
Althans genegen, om te bieden my de hant, ren.
'k Verzoek, doe op'ninge, op wat wys men 't uit zou voe-
DE GROOT.

Zyn Exellentie doet myn harte in my ontroeren!
'k Weet niets! word iets gefineed, en tegens uw' perzoon?
MAURITS. hoon,

(22) Men tracht my aan te doen die schande, smaat, en
Eerst af te zetten van myn' dienst, dan 't Lant uit jagen.
DE GROOT.

'k Weet niet wie zulks neemt voor! ik sta, ó Vorst, verfla-
'k Verzeker u, wy zyn gewillig en bereid, gen!
't Erkennen uw verdienste, uit toegenegenheit.
MAURITS. den,

Neen, myn verdienste is klein, wat hebbe ik, voor de lan-
In d'oor'log toch gedaan; het is door Hollants handen,
En zyne middelen verricht.

DE

(22) Zulks wierp zyne Exellentie de Groot voor te
Utrecht, en ook het volgende. Uit de Groot's Memoriën.

Men moet het één

Van't ander, nimmermeer afzonderen in tweeën,
Uw gaven worden hooggeroemt, van Hollants Staaten;
En gy kon't beste u ook op't Hollants gelt verlaten;
Uwe Exellentie heeft zulks menigmaal betuigt.
Thans wilme, dat ons Lant, demoedig neder buigt,
Ter onderwerping', van de Generale Staaten.

MAURITS.

Neen, d'Advokaat wil thans onze Unie varen laten;
Van Holland maken, nu de Staaten Generaal;
Dit melt den Advokaat in geen bedektetaal,
Hy, hy is de oorzaak van alle onze oneenigheden.

DE GROOT.

Was d'Advokaat 'er niet, elk zou de plaats bekleeden,
In deez', als Advokaat, om voor te staan 's Lants recht.

MAURITS.

Schoon't was zo, 't Recht moet thans door reede zyn be-
Men moet op't Recht niet staan, als prykel, en gevaren,
Zogroot zyn; 't zy men buigt, wy sinooren in die baren.

DE GROOT.

Wy hebben middelen om dit gevaar te ontgaan.

MAURITS.

En welke? door Nieuw volk in dienst te nemen aan?
Dit volk moet afgedankt, wyl zy het Lant vervelen,
En slimmer zyn voor ons, dan Spaansche dwang kastelen.
Ook raade ik u, de Groot, doet van uw zyde uw best,
Opdat't Synode word gehouden eens, op't lest.

DE GROOT.

Indien de helft van't volk me afdankten, zoudge nemen
Hier in genoegen?

MAURITS.

Neen, 't moet alles weg; dit temen
Verveeltme, weet, in't kort, de Generaliteit,
Wil niet dat Rotterdam, rond uit, en prompt gezeit,
Dit volk behouden zal, het moet, als de Amsterdammers,
En ons Noortholland, 't Lant ontheffen van meêr jammers,
't Welk

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 25

't Welk ons te wachten staat van 't nieuwgeworven volk.
Als dit is afgedankt, zal 't wel zyn.

DE GROOT.

Om den dolk
Niet meêr te scherpen, tot een bloedblad, wil ik helpen,
Het werk beleggen, om de bloetwonde eenste stelpen,
Van Kerk en 't Vaderlant, men zal het danken af.
En Hollant, voor 't Synode, al lang zyn stemme gaf,
Wen d'Algemeenen Staat genoeg en had genomen,
In d'Akten, en ook elk vrywillig mogte komen,
Op het Synode, niet gedwongen, vry in wil.

MAURITS.

Ik ben verwondert, dat men zich nu houd dus stil,
En toont gereed te zyn te afdanken de Soldaten;
En in 't bewill'gen van 't Synode, wyl de Staaten,
Een jaar lang stonden op de Rechten van hun Lant.

DE GROOT.

Ik oordeel noch, al wat men eischt van Hollants kant,
Istegen Hollants Recht, doch, dat men alles deede,
Om meerder onheil eenste ontgaan, en zucht tot vrede.
Wat ik gedaan hebbe, en noch doe, is volgens last
Geschied myn's Meesters, wyl gehoorzaamheit my past,
Uwe Excellentie zal hieromme my verschoonen,
Te meer, wyl uw Genad' heeft duid'lyk willen tonen,
Veel jaaren, hoe zy doelde ook op Verdraagzaamheit,
En stemde, zoals 't wierd van Holland toen beleid,
Ja, d'Advokaat is eere en gunst van u, bewezen.
En zyn beleid, wy 't meeste, al volligden in dezen.
'k Bid hierom, wen ik wiert beschuldigt, dat ik mag
Ontboden worden, wyl ik vast stel, op 't beklag,
Te zullen u, ô Vorst, ten vollen vergenoegen.

MAURITS.

'k Belove u Vrientschap, wenge u na myn' zin wilt voe- gen.

MAURITS, VOOGT, MANDEMAKER.

VOOGT. moed,

Ik merk, de Groot krygt thans een knaginge in 't ge-
 Hy valt, bedekt'lyk, uw Genade reeds ten voet,
 En merkt, wat onheil hem in 't korte kan genaken,
 Indien hy is vermengt in d'Advokaat zyn zaken,
 Hieromme is het besluit der Generaliteit,
 Dat d'Advokaat thans in verzek'ring' word geleit,
 Met Hogerbeets, en Huig de Groot, dry werveldrayers,
 Van 't gansche Nederlant, en loutere oproer krayers,
 Dewyl ik vast stel, dat in 't harte iets meerder schuilt.

MANDEMAKER.

Ik twyfel niet, of 't is met lantverraat bevuilt,
 Voor al den Advokaat, die blyken heeft gegeven,
 Hoe zeer het harte, naar den vyant, wiert gedreven,
 Dit ruig 't (23) bestant, het welk hy door dreef, om het
 (24) Gelt,

't Welk hem van Spanje, voor die dienst, is toegetelt,
 Thans wil hy noch 't bestant, waar 't mogelyk, verlengen,
 En zoekt, door vleyery, hier toe den Staat te brengen,
 Ja, stookt den oproer, ende tweespalt in ons lant,
 Opdat men, door die twist, verlange het bestant,

MAURITS.

De Generaliteit moet hen gevangen nemen.

VOOGT.

Men toone, dat wy ons van Hollant niet vervremen.

D E R-

(23) Het twalef jarige Bestant, door Barnevelt, in den jaare 1607. doorgedrongen.

(24) De Prinsgezinde zeide, dat Barnevelt van Spanje, voor 't sluiten van de Treves, gelt getrokken hadde.

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 27

DERDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

MANDEMAKER, VOOGT.

MANDEMAKER.

De Groot en Hogerbeets verwacht men, om te gaan,
Uit het *Collesie* der *Gecommitteerde Raan*. . .

VOOGT.

Daar zynze.

TWEEDE TONEEL.

MANDEMAKER, VOOGT, HOGERBEETS,
DE GROOT.

MANDEMAKER. gen,
'k Merk, gy neemt, myn Heeren, thans genoe-
En wilt u na 't besluit der Heeren Staaten voegen,
Zy zyn reeds bezig, om het nieuw geworven volk,
Alom te danken af; dus zal die donk're wolk, nen,
Die Hollant drygde met zwaar onweër, haast verdwy-
En 't lieve Vreede licht ons Nederlant beschynen;
Temeer, wen 't Kerkgeschil eenparig word beslecht,
Door een Synode, daar de gront van is gelegd,
Mer aan de Staaten der Provinciën te schryven,
En Vorsten van 't Geloof, om, met hun raad te styven. . .

DERDE TONEEL.

MANDEMAKER, VOOGT, HOGERBEETS,
DE GROOT, VAN DER MEULEN.

VAN DER MEULEN.

Heer Hogerbeets gelieft te gaan, met Heer de Groot,
Heens boven by de Prins; zo aanstontshy ontbood,
Den Heere Barnevelt, om t'zamen u te spreken,
Hy

Hy is reeds by den Prins.

HOGERBEETS.

Ik blyve in geen gebreken;

DE GROOT.

Gavoor, wy voll'gen u.

VIERDE TONEEL.

MANDEMAKER, VOOGT.

VOOGT.

Men voeg zich in den Raadt
Der Staaten Generaal, of Holland, om die Daad,
Te onvreede was, en wild' hier van de reede weten.
(25) Ook achte ik nodig dat elk weete, hoe vermeten,
En buitensporig zy, tot d'ondergang van 't Lant,
Zich zelf gedragen, en'er lenen toe de hant, den,
Men maak't gemeen bekend, hoe lang den Staat vermoet-
Dat, onder 't Kerkgeschil, iets dood'lyks lag te broeden,
Dat alles is ontdekt tot Utrecht, toen de Wet,
Door Prinse Maurits, op onze order, was verzet; den,
Toen bleek 't, in wat gevaar 't Sticht was, en and're Ste-
Om in een Bloetbad neer te storten, met hun Leden;
En wyl de aanleiders zyn Johan van Barneveldt.
De Groot en Hogerbeets, zynze in Arrest gestelt,
Om dus ons Vaderlant, en goede Borgerye,
In Hollants Steden, van gevaren eens te vrye,
En om te leven, als voorheene, in Eenigheid,
En Vrienschap, word den weg, hier door, dus toe bereid.

MANDEMAKER.

't Is bondig, en vol kracht, dus zullen wy ontdekken,
Het oordeel van 't gemeen, wanneer dit uit zal lekken,
Wyl 't volk is gansch verdeelt, een hoop kiest hun party,
En

" (25) Na dat de gemelde Heeren gevangen genomen waren,
wierd een Biljet uitgegeven, waar van den inhoud hier gemelt
word.

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 29

En 't ander voegt zich weêr geheel aan onze zy.
Maar, 'k zie Heer Matenessé.

V Y F D E T O N E E L.

MANDEMAKER, VOOGT, MATENESSE.

MATENESSE.

(26) **I**n Naam der Heeren Staaten
Van Hollant, vraag ik, op wiens last, men hebbe laten
Gevangen nemen, Huig de Groot, en d' Advokaat,
Met Hogerbeets.

MANDEMAKER.

Uit last van d' algemenen Staat.

MATENESSE.

De Generaliteit heeft gansch geen Recht, op Leden
Van Hollant, zy zyn hier gezonden van hun Steden,
Ter vrye Dagvaart, des, moog geen bekommering,
Hen worden aangedaan, de Last, die elk ontfing,
Van zyne Stad, moet hy, en veilig openbaren,
Des niemant hem vermag, als Afgezant, bezwaren.

VOOGT.

Behalven, als hy slaat verkeerde wegen in,
En twist en tweedragt sineed' in zyn' verkeerden zin.

MATENESSE.

Schoon 't was zo, ge onderneemt, en buiten Hollants ken-
Zulk eene feit'lykheit; strekt de Edelen tot schennisf',
Voor

(26) Na dat de Heer van Matenessé kennisse hadde gege-
ven, aan de Gecommitteerden van Hollant, wegens het Ge-
vangen neemen der dry gemelde Heeren, door de Heeren
Staaten Generaal, toonden de Leden van Hollant de onbillyk-
heit, en onrechtmatigheit, naar hunne meeninge, nopende
het Gevangen nemen der dry gemelde Heeren, aan de Gene-
raliteit, hier, door den Heere van Matenessé, gemelt.

30 HET RECHTSGEDING VAN

Voor 't minst moest op'ning zyn gedaan, in Hollants Raadt,

Dan zou men weeten, in wat stuk bestont het kwaat;
En haddenze iets misdaan, aan Holland zy behoorden
Gestelt te zyn voor 't Recht, daar reede van hun woor-
En zaken geven; 't is dat Hof alleen, wienslast den,
Zy hebben uitgevoert, des 't Recht aan Holland past.

MANDEMAKER. ten,

Myn' Heer, 't zal blyken, dat hun werk, de Bontgeno-
Gezamentlyk betreft; hieromme is vast besloten,
Om bond'ge redenen, de hand' aan hen te slaan.

MATENESSE.

'k Denk, Holland zal dit stuk u anders doen verstaan,
En duid'lyk tonen hoe volstrekt is zyn begeren,
Dat dees Gevang'nen in hun huizen wederkeren, Recht.
Met dad'lyk hen te ontslaan, wyl 'tstrydt met Hollants

VOOGT.

Neen, Holland zelve reeds geheel wat anders zegt,
't Verstaat dat deeze zaake in Staate thans zal blyven.

MATENESSE.

Zy blyve in Staate; mits niets verders te bedryven,
In 't Rechtsgeding, voor dat ook Holland neem' besluit.

Z E S D E T O N E E L.

MAURITS, *met een' Brief in de hant*, MATENESSE,
MANDEMAKER, VOOGT, VAN ZWIETEN.

MAURITS. *tegen van Zwieten.*

Vindgy 't verzoek gegront, myn' Heere, voer het uit,
Het is myn werk niet, maar, der Algemene Staaten,
Hen gaat het aan; des kuntge u niet op my verlaten,
De Generaliteit thans zorgt voor 't Vaderlant.

VAN ZWIETEN.

Zyne Exellentie bied die meede aan hen de hant,
Om 's Lants Souvereinheit, vry - en zyn Gerechtigheden,
Van

Van Hollant, in het Hof geoeffent, en zyn Steden,
Te brengen over aan de Staaten Generaal?

MAURITS.

Dus smaaltme, maar, myn' Heer, dit's lout're laster taal,
De Souvereiniteit zal wel aan Hollant blyven;
Maar, wylzich Hollant wilde, in de Unie, innelyven,
Als Bontgenoot, was hy verbonden aan zyn' Eed',
Vannoit te dulden, dat in 't Lant wierde iets gesmeed,
Tot nadeel van den Staat, of Kerk. De dry paar Steden,
Zyn, om uw woelingen, ontrufft, en ganfch te onvreedden;
Hoe! zouden zy hun Recht wegschoppen met den voet?
Zy, de edelste; die 't Hof van Hollant 't meest doen goed?
Neen, neen myn' Heer, zy hebb' hier toe te klaarziende
oogen,

En zullen de Inbreuk van hun Rechten noit gedogen;
Des is 't vergeefs, schoon gy, en 't Hof hier tegens druift.

MATENESSE.

Word 't Recht van Hollant niet vernietigt, ja, vergruift,
Nu zy, op Hollants grond, Hollanders durven vatten,
't Zyn vreemde Nagebuurs, die roek'loos uit gaan spat-
En treden in het Ampt 't geen Hollant toebehoort? ten,

MAURITS.

Wat Vreemden; (28) Hollant zelf gegeven heeft zyn
Is Hollant dan geen Lidt der Generale Staaten? woort;

MANDEMAKER.

Van wie kooft dit verzoek.

MAURITS.

't Is van de Magiftraaten,
Der Koopftad Rotterdam, en my ter hant gefteft,
Van hun Gemagtigden; daar, zie eens waar 't van melt.

MANDEMAKER.

Leeft.

(29) Uwe Excellentie wy eerbiediglyk vertoonen,
Hoe

(28) Te weten, de gemelde Zes Steden van Hollant.

(29) Dit Requêteft, van de Vredfchap der Stadt Rotter-
dam, laate ik door den Heere van Zwieten, Prins Maurits aan-
bieden.

32 HET RECHTSGEDING VAN

Hoe datme, in 't vangen van de Groot, ons koont te hoo-
 Vermits den Heer de Groot ter Daghvaart is gegaan, en,
 Op Vroedschaps order, des moet elk hem merken aan,
 Te zyn een meede Lid van Hollants Heeren Staaten,
 Derhalven mag hy op 's Lants vryheit zich verlaten,
 Die eifcht, dat niemant zyn' Perzoon becomm'ren moog',
 Ter vrye Daghvaart, schoon hy een'ge liep in 't oog,
 En wyl de Vroedschap heeft den Raad van hem hoogno-
 Eifcht zy hem wederomme, en toont zich overbodig, dig,
 Om hem, de Groot, te doen bewaren in zyn Huis,
 En, al wat hy gezegt mogt hebben, in 't gedruis
 Der tegenstribbelaars, te laten verantwoordten,
 Aan haar' Groot Mogende, zo, als 't van ouds behoorden,
 Des bid de Vroedschap uw' hoogachtbaarheid, dat gy,
 Als Stedehouwer, u thans voege aan Hollants zy, gen,
 Om haar' Hoog Mogende, zyn recht dus voor te dra-
 Dat dees Gevangenen op 't spoedigst word' ontflagen,
 Te weten Hogerbeets, de Groot, en Barnevelt,
 Dan hanthaaft gy 's Lants Recht, en weert het fors ge-
 VOOGT. welt.

De Generaliteit zal op dien voorstel letten;
 En zyn Genade in 't kort, (30) de hekken zo verzetten,
 In een'ge Steden, en in Hollants Ridderfchap,
 Dat niemant trachten zal te doen een' wank'len flap,
 Met zulke Schriften ons te brengen onder de oogen.
 Ja, Hollants Staaten zelfs, haast zullen die vertogen,
 Als spoor'loos, en onnut, verwerpen, en den Bant
 Van Eenigheid, byna verbroken, houwd' in fiant.
 Dan zal Eendragtigheid huisvesten in de Staaten,
 Gegront op de Unie, die men schand'lyk wil verlaten,
 De Tweedragt, stribbelinge, en warringe, zal dan
 Gebannen zyn van ons; en, als één éénig man,
 Zal elk raadplegen van 's Lants zaken, en besluiten

VAN

(30) Dit is door zyne Exellentie gedaan, kort na het
 gevangen neemen der gemelde Heeren, in de meeste Steden
 van Hollant.

VAN ZWIETEN. ten

(31) Wie kan zich schikken na de mening' van die bui-
Des Lants Regering zyn? en naderhant 't bewint vind,
Der zaken slaan ter hant? na 't oordeel, 't welk men
By die tot noch toe, aan het Roer van Hollant zaten,
Hebbe ik gesproken, 'k moog' hun Recht niet vareh la-
Wylk noch oordeel, dat gy hen doet ongelyk, ten,
En 't Hollants Recht verkracht.

MAURITS.

Men zal haast ander blyk
U tonen, als me 't feit hen leggen zal voor oogen.

MATENESSE.

Wel, zyn zy schuldig, 'k ben, met velen, dan bedrogen,
Wy gaan, en zullen met gedult den uitslag zien.

VAN ZWIETEN.

Zie voor u, laat door haat, geen onrecht hen geschiên.

ZEVENDE TONEEL.

MAURITS, MANDEMAKER, VOOGT.

MAURITS.

De Staaten Generaal thans willen u verkiezen
Tot Rechters in dit werk; men moet geen' tydt
verliezen,

Noch draalen in het recht; men haal, met volle magt,
Hun schriften aanstonts weg; zy worden voortgebragt
In 't midden van den Raad, omze alle te doorzoeken,
Of geen verradery schuilt in verhoole hoeken,
En de ondervraging moet geschieden, na de stof
Die gy ontdekken zult; 't Hof geeft u oorelof,
Om acht te nemen op den zin; want, zy verbloemen
De zaken, die men niet in 't openbaar durf noemen.

ACHT;

(31) Dit zeide de Groot, wanneer hem zulks wiert
voorgehouden.

ACTSTE TONEEL.

MAURITS, MANDEMAKER, VOOGT, VAN
DER MEULEN.

VAN DER MEULEN.

De Gemalinnen der Gevangenen staan voor
De deur; verzoeken op 't demoedigste gehoor,
Zyn Exellentie, en de Heeren van de Staaten
Der Generaliteit.

MAURITS.

Ga, wiltzebinnen laten.

NEGENDE TONEEL.

MAURITS, MANDEMAKER, VOOGT, ME-
VROUWE BARNEVELT, HILLEGOND
WENTSEN, M. V. REIGERSBERGEN.

MEVROUWE BARNEVELT.

Een' dodelyke slag verplettert 't angstig hart,
En maakme onmagtig u te klagen myne smert;
Myn' Man, als waar 't om Raad te vragen, word ontbo-
Gekomen zynde, vast gehouden, als een' inooden den,
Verrader, van het lieve en waarde Vaderlant,
't Welk hy trouwhartig hebbe, uit zyn' vervallen stant,
Thans dryendertig jaargered, in veel gevaren, zwaren,
Van toen (32) Lycester 't Lant, schynheilig, kwam be-
Door

(32) Lycester was gezonden van de Koninginne Elizabeth uit Engelant, ter bescherminge van de Nederlanden, Hy, in schyn van Godsdienstigheid, zocht de voorrechten van den Staat te ondermynen, met Engelschen, en die van zynen ahang, in de gewichtigste Ampten te dringen, om dus het opper gezach in handen te krygen, doch wierde door Barnevelt tegen gestaan, die zyn gedrag aan de Koninginne, dus levendig afmaalde, dat by, Lycester, van haar herroepen wierde.

Door 't ondermynen van het oude Hollants Recht,
 Van hem onzenieuwd; ja, byna geheel geslegt,
 Door in te dringen in 's Lants Ampten, van zyn maakzel;
 Verraders van ons Lant; van Eng'lant 't vuilste uitbraak-
 zel; te en Stad;

Den Slootvoogt (33) York gaf aan den Spanjaard Sterk-
 't Was Zutfen, dat men aan zyn zorg bevolen had',
 En Stanley, zonder vrees voor eenige ongenade,
 Op eene schelmfche wyze, ook Deventer verraade;
 Wie was 't die hem ontdekte, en 't mommegryns aftoog?
 Was 't niet 's Lants Advokaat? hy zag hem onder 't oog?
 Den valschen handel, hoe schynheilich, men bemerkte,
 En by Elizabeth, myn' Man zo veel bewerkte,
 Dat hy, (Lycester,) van haar op outboden wierd. viert,

(34) Wie heeft 't Nassausche huis oit meêr geëerd, ge-
 dan myn' Gemaal? hy was een toevlugt voor Oranje;
 Hy heeft hem opgebeurt, tot schrik en vrees van Spanje;
 Toen hy 't Stadhouderschap van 't Hollants Vaderlant,
 U opdroeg, en u gaf 's Lants Veltstaf in de hant,
 Ten teken, hoe zeer hy zyne Excellentie minde;
 Ook met genegenheit gy hem alzins bezinde,
 Ja, toen was Barnevelt 't orakel in den Raadt,
 Een Steun-Pylaar, waarop gerust was Hollants Staat;
 In wiens bestieringe gy althans naamt genoegten;
 Hy wilde zich naar u, gy, nazyn' Raad, u voegen
 Thans is die vrientschapsbant verbroken van die twee,
 Vertrapt met voeten; Ach! ô Hemel! wee, ô wee!
 Kunt gy gedogen dat dien Vader is gevangen?
 Zyn vroome ziel bezwaart, met zyn gemoed te prangen,
 Door

(33) York, en Stanley, twee Engelschen, door Lycester, als Gouverneurs, in Zutfen en Deventer gelegd, welke Steden zy beide aan den vyant overgaven.

(34) Na de Doot van Prins Willem den eerste, yverde Barnevelt voor Prins Maurits, dat hem, schoon noch een Jongeling zynde, 't Kapitein Generaalschap, en 't Stadhouwerschap, van de Staaten wierde opgedragen.

Door 't op te tichten een verfoeyelyke daat,
 Als of hy schuldig was aan eenig Lantverraadt?
 Al wat hy thans verricht, word met afgunflige oogen
 Beschouwt, het schynt men wil hem langer niet gedogen;
 Men wederstreeft hem, wen hy yvert voor het Recht
 Van Hollant; wat hy zegt, 't word av'regs uitgelegt,
 Zelfs in zyn woorden wil men hem, kon 't zyn, verstrik-
 Door valſche drayingen, om in zyn' aam te ſtikken, ken,
 En al zyn werk word nu ten kwaatſten opgevat,
 Schoon hy alleen bedoelt de ruſte in yder Stadt.
 Miſhaagt u myn' Gemaal, waarom hem niet onſlagen,
 Van 't overlaſtig Ampt? tot hygens toe gedragen,
 Thans Dryendertig jaar'. hy heeft geſlaaft voor 't Lant,
 Om Hollants wagg' lent Schip te redden, eer het ſtrand'
 Op Spaanſche klippen, in hun zee bedekt, verborgen.
 Hy heeft zig afgeſlooft met onophouw'lyk zorgen,
 Voor Hollants vrye Maagt; is ſtyf en ſtram, vermalt
 Van ouderdom; denk zelve of hem de ruſt niet paſt;
 (35) Hy was begerig om zyn Ampten neêr te leggen;
 Waarom hem zyn verzoek geweigert, en te ontzeg-
 De Raadt van Hollant kon niet miſſen zyn' Perzoon, gen?
 Was 't antwoord; en, thans is Gevangenif' zyn loon.

Uwe Exellentie weet hy hebbe niets miſdreven,
 Schoon hy u, in 't Beſtant, zomwyl moeft tegenſtreven,
 Hy heeft zulks doorgezet ten beſte van het Lant;
 De Generaliteit, met Hollant, ſloeg de hant meening',
 Ook aan dit Heilzaam werk; voor 't minſt, naar hunne
 Ik weet wel, dit Beſtant baarde eenigzins vervreeming',
 Vorſt, tuſſchen u, en myn' Gemaal, doch, naderhant
 Zyt gy verzoent, en leefde, als oit, in goet verſtant,
 Gy hebt 'er blyken van getoont, aan (36) myne Zoonen,
 Die

(35) Zulks hadde hy voorgelagen, doch door de Staaten
 van Hollant verzocht te Continuëeren.

(36) Na 't ſluiten van 't Beſtant, ten blyke van ver-
 zoeninge, heeft Prins Maurits, de Heer van Groenevelt
 begiftigt met het Houtveiterſchap van Hollant, en 't Hoog-
 heem.

'k Zal 't ondertek'nen, en hier in genoeg en nemen:
 Doch, wen het blyke, dat uw' Man zich liet vervremmen,
 Van Hollants welstant, door zyn Heerszucht, of door
 Gelt,

Zal 't vonnis blind'lings, na de misdaat, zyn gevelt.

HILLEGOND WENTSEN. dig,

En keurtme myn' Gemaal, en Huig de Groot dan schul-
 Met d'Oldenbarnevelt? schoon hy was onverduldig,
 En ontoegevende aan den wille van den Staat,
 Wat raakt zulks onze Mans? waar in bestaat hun kwaat?
 Wat hebben zy gedaan? niets, dan 'er was bevolen,
 Te brengen in den Raad: om nergens in te dolen,
 Zyn zy recht uit gegaan, als 't trouwe Dienaars past,
 Die in bezendig' gaan, met hunner Steden last; ren,
 De knecht misdoet niet, wen hy volgt den last zyn's Heer-
 Dit 's te over u bekend; des bidde ik, dat zy keeren
 Weer in hun eigen Huis, 'k zal stellen vaste Borg,
 Dan zyn de Heeren voor hun vlugten, zonder zorg,
 Ontbiedge myn' Gemaal om nader hem te spreken,
 Hy zal wiltvaardig zyn, niet blyven in gebreken,
 Alleen'lyk, dat zyn huis, tot zyn verblyfsplaats strek.

MANDEMAKER.

Mevrouw, te ontydig is in dezen uw gesprek,
 Uw' Man word niet bewaart om hem weer los te laten,
 Maar, om te antwoorden op de vraag der Heeren Staa-
 En of hy deel heeft in het werk van d'Advokaat, ten,
 Zal blyken, wen hy zal antwoorden voor den Raadt.
 En of geen knechts misdoen, die de orders hunner Heeren
 Opvolgen, zullen wy hen, zynze onkundig, leren,
 Te meer, wanneer me uit drift, de Meesters zelve port,
 Tot zulk een' last, waar door onze Eendragt word ver-
 kort. Moorden,
 Wat dunkt u, wen een' knecht kreeg last, te branden,
 Van zynen Heer, moet hy dan luist'ren naar zyn woor-
 den,
 Of raden zulks hem af? voor 't minst', hy moog dien last
 Niet op zich nemen, of de straffe ook hem pait,

Zowel, als op den Heer, die hadde zulks bevolen.

M. V. REIGERSBERGEN.

Uw meninge, myn' Heer, is klaar, en niet verholen,
 Ik merk zeer wel waarop die scherpe reede doelt,
 't Is Huig, en Hogerbeets, om wien men driftig woelt,
 Zy zyn 't, die's Meesters last getrouwelyk volvoeren,
 In alle oprechtigheit, wiens monden men wil snoeren,
 In het verdadigen van Hollants oude Recht.
 Zy zyn 't, ja, elk van hen is dien getrouwen knecht,
 Die niets gedaan heeft dan zyn's Meesters last te volgen,
 En om 't volvoeren van dien Last, toontgeu verbolgen,
 Als of iets schand'lyks lag besloten in 't bevel;
 Maar, 't Recht van Holland weet een yder al te wel,
 En 't is zyn Recht, waarop die Knechten beiden doelen,
 Schoon d'algemenen Staat, doet hen zyn' haat gevoelen.
 Wie overtuigt hen, als schandelyk, en kwaat,
 Hunn' uitgevoerden last? was 't dus geweest, hun' raad,
 Zou hebben afgekeurt te uitvoeren die bevelen.
 Maar neen, 't was aangelegt om Hollants breuk te helen,
 Niets waare dienstiger, dan 't geen men heb verricht;
 En dezen worden, van die Heeren, noch beticht,
 Als of ze tegens 't Recht van Holland iets misdreven:
 Wie schend' het Hollants Recht? zy zyn 't, die zich bege-
 Te slaan de handen aan een ander Mans gebied, ven,
 En, door bedekte list, gelyk een vos, verspied
Gecommitteerdens, van de vry' Hollantsche Steden,
 Omze optelichten, vast te zetten, tegens reden,
 En tegens 't Hollants Recht, ter Daghvaart, daar men
 En onbekommert, voor bedekten aanslag zy, vry,
 Hierom behoorden gy, voor 't minste, aan ons te gunnen,
 Hen, ter gevangenis', hun huizen, immers kunnen
 Zy tot u komen, wen ze worden opontboon;
 Maar 't schynt, dien voorslag is gesproken aan de doon,
 Onwaardig antwoord; wel, 'k verzoek dan, wilme ook
 sluiten

By mynen Man, dan kan ik dienst doen, niet hier buiten,
 Hy hebbe een zwak gestel, en heeft myn hulp van doen.

Best

40 HET RECHTSGEDING VAN

Best kenne ik zyn Natuur, om my ter hulp te spoên,
 Indien, door zulk een' ramp, kwam ziek' hem overval-
 Ik denk niet datge my 't zult weig'ren, één van allen. Ien.

VOOGT.

Geen één, maar al den Raat, zal weig'ren uw verzoek,
 Gy toont uw levend' aart, vry driftig, wonder kloek,
 En spreekt ons aan, als of gy sprak met uw's gelyken;
 Of hy misdaan heeft, zal in 't onderzoeken blyken:
 En zyn verzek'ringe is geschiet, behoudens 't Recht
 Van Holland, des is 't valsch 't geenge ons ten laste legt,
 De Staaten Generaal die hebben 't Recht in handen,
 Om acht te slaan op hen, die ons verëende Landen
 Ontrusten, t'zaam gehecht, door de Unie, vast aan één.
 't Was nutter dat gy voerde al smeekende uwe reën,
 En 't hoeft lag in den schoot, Genade kwam verzoeken,
 Dan met een bits verwyte, u driftig te verkloeken,
 Als waar' het aangelegt te tergen ons gedult.
 Keurt gy hem zuiver, en te wezen zonder schult,
 Hy zal vry uitgaan, wen 't de Rechters zy gebleken,
 Maar schuldig zynde, zal ook vrucht'loos zyn uw smeek-
 Te tonen hem Genade; ó neen, hy zal zyn straf ken,
 Ontfangen, volgens 't Recht.

M. v. REIGERSBERGEN.

Denk niet, dat ik zo laf,

Enmoed'loos zyn zal, u te smeeken om Genade;
 Wyl hy heeft niets misdaan, 'k verachte, en ik versmade,
 Wat slegts een zweemzel heeft, van heel of half Gena,
 'k Eisch Recht, wanneer hem Recht geschiet, waarop ik
 Dan zal ik zyn voldaan. ita,

MAURITS.

Gy zult uw' wenscherlangen,

Wyl hy niet, dan na 't Recht, zyn vonnisf' zal ontfangen.

M. v. REIGERSBERGEN. kiest,

'k Ben dan gerust, maar, wenme Eenzyd'ge Rechters
 Ook hoe rechtvaardig dan de Daat is, men 't verliest.
 Uwe Exellentie zal, zo 'k hoop, wel zorge dragen,
 Dat niemant reede hebbe om opentlyk te klagen,

Om

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 41

Om zulke Rechters, die Party zyn in 't geschil,

MAURITS.

Stel u geruft, men zal 't bezorgen, nauw' wil.

MEVROUWE BARNEVELT.

Ik denk, men zal hen voor den Raadt van Hollant zetten,
En de Ed'le Ridderſchap.

MAURITS.

Wy zullen hier op letten,

De Generaliteit voert hier in 't hoogſt gezach.

HILLEGOND WENTSEN

Wy hopen, dat men zich hier op verlaten mag,
En hen word toegevoegt hunne ordinare Rechters, ters.
Want vreedme wierden licht, van Rechters, hun beveh-

MAURITS.

Houd op, Mevrouwen, gy hebt reeds te veel gezecht.

MANDEMAKER.

Hoe, denktge dat men dryft den spot in 't heilig Recht?
Zy zullen, die men kiest, voor Rechters moeten kennen.

VOOGT.

ſchennen,

Mevrouwen gaat uw' weg; wil de Achtbaarheid niet
Der Staaten Generaal, die gy bedekt'lyk hoont,
Kwam 't van uw ſex niet, zulk een taal wierd niet ver-
Gaat heen, gy hebt gedaan. ſchoont,

M. v. REIGERSBERGEN.

Wy gaan van u op heden,

Doch duchte, datme ons Recht met voeten wil vertre-
den.

TIENDE TONEEL.

MAURITS, MANDEMAKER, VOOGT.

MAURITS.

Opdat den laſteraar zyn tonge word geſnoert,
En niemanddenke, datme word door haat vervoert,
In 't onderzoeken van all' hunne oproer'ge werken,
En alle Burgers, door 't verkiezen, kunnen merken,
Hoe onze doeling' ruſte op 's Lants gerechtigheit.

C 5

(37) Zal

42 HET RECHTSGEDING VAN

(37) Zal elk Provincie van de Generaliteit, men,
Twee Rechters kiezen, Twaalf van Holland, maken t'za-
Dan Vierentwintig, stel in schriften hunne Namen.

MANDEMAKER.

Men zal den vollen Raadt uw' voorstel doen verstaan.

MAURITS.

'k Weet, Holland zal myn keur gewillig nemen aan.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

MAURITS, MEVROUWE BARNEVELT, HIL-
LEGOND WENTSEN, M. V. REIGERSBERGEN.

MAURITS.

Wat reden hebtge om u dus onvernoegt te toonen,
Met Hollants keur? houd gy verdacht die dry
Perzonen? melsdyk,

Muis, Pauw, en 's Lants Grieffier, de Heer van Som-
Als waren zy Party? doet men u ongelyk?

Wyl Twaalf Rechters, all' Hollanders, zyn verkoren,

Met zo veel and'ren, om, in Rechten, heu te hooren?

Word dus de Weegschaal niet in Evenwicht gestelt,

Op dat Rechtvaardigheid, na rechte, vonnis velt?

En durft gy trots en fier, aan de Algemeene Staaten,

Een voorfchrift geven, wiet kiezen, of te laten?

Zeg, waarom zyn die dry gemelden, u verdacht?

MEVROUWE BARNEVELT.

Om dat ze zyn Party; zy hebben staag getracht,

Door wederstrevinge, ons den voet op 't hart te zetten.

Ja, waar 't in hunne magt geweest, geheel verpletten.

Hoe kunnen zulke, en onpartydig, Rechters zyn?

MAU

(37) Twaalf Rechters zyn verkoren van de Zes Provinciën,
en twaalf alleen van Holland, te zamen vierentwintig.

MAURITS.

Lieft woud gy Rechters, die met hen, aan eene lyn
 Staag trokken, bygevolg, beroerders van de Landen.
 Zy alle zyn gefchopt. Die hebben 't Roer in handen,
 Van 's Lants Regering, koom' het toe, na hunnen wil,
 Te kiezen Rechters; des Gehoorzaam, en zyt ftil:
 Gy hoont die Heeren, 't waare u dutter ftil te zwygen.

M. v. REIGERSBERGEN. gen?

Wat goeds verwachten wy van Rechters, die reeds dry-
 Vervoert door passie; 't blykt in woorden en gelaat,
 Zelfseer het Rechtsgeding hen 't onderzoeken staat.
 Is 't vreemt, dat hun gedrag ons baart bekommeringen?
 Wyl zulke Rechters 't Recht in bochten zullen wringen,
 Met valsche drayen, en dus alles duiden kwaat,
 Wat met een' goeden zin gebragt is in den Raadt,
 Dit vreezen wy, des zy verdacht ons zullen blyven.

MAURITS. klyven,

Schoon 't was zo, 't drygen kan in 't Rechten niet be-
 Zyn zy gedrygt, het is gefchiet, wanneer den twift
 Te hoog liep in den Raadt, men zich wel eens vergift,
 Wanneerme is in gesprek met zyne meede leden,
 Maar, die als Rechter zit, moet volgen op de reden;
 Zy eifcht, dat men de zaak, naar Rechten onderzoek,
 In alle oprechtheit, na 't Gewyde, en 't Roomfche Boek.
 Dit moet gy alle, van die Heeren, ook verwachten.

HILLEGOND WENTSEN

't Behoort zo; waar het dus geprent in hun gedachten,
 Wy hadden minder vrees. Maar, wyl we zyn bewust,
 Datze ons party zyn, maakt dees' keufe ons ongeruft,

MAURITS.

Geruft, of ongeruft, gy zultze moeten kennen
 Voor hunne Rechters, en tot zwygen u gewennen,
 Want, (38) Amftterdam, en Dort, en de Edelen van 't Hof,
 Her-

(38) Te weten, Pauw, Muis van Holy, gevende den
 Heere van Sommelsdyk vryheit, om als Rechter te ver-
 fcheinen, of zich af te zonderen, die ook geen Rechter
 over

44 HET RECHTSGEDING VAN

Herhaalden last hen heeft gegeven, tot hun' lof,
 Wyl hun bekwaamheit, voor geen and'ren heb te wyken;
 Des was 't bedanken, hen op 't hoogst verongelyken,
 En zulks mag niet geschiën, des laat u hunne keus',
 Ook welgevallen, of gy toont u zeer onheus.

M. v. REIGERSBERGEN. schenken,
 (39) Uwe Exellentie wil myn' Man zyn vrientschap
 Na uw beloften, en uw woorden nu gedenken;
 Hoegyzoud blyven, en oprecht, de Groot zyn' vrient.

MAURITS. dient,
 Geen vrientschap heeft uw' Man in 't minste aan my ver-
 Vermits hy, tegens my, zich weder liet gebruiken,
 Na die beloften. hoe! zal ik met oogenuiken,
 't Al door de ving'ren zien, hoe wrev'lig hy zich toont,
 En toeleid, wen eens wierd myn Achtbaarheid gehoont,
 Zyn voordeel dan te doen, om 't oogwit te beryken,
 Waar op zy doelden, om de vlag voor hen te stryken?
 'k Gedenk die woorden wel, maar ben hem niets ver-

M. v. REIGERSBERGEN. plicht.
 Uwe Exellentie kon wel kwalyk zyn bericht, gen,
 Myn' Man heeft t'allen tyd' te groot een zucht gedra-
 Voor het Nassausche huis; zyn schriften zulks gewagen,
 Hoe! zoud' hy ergens in dan hand'len tot oneer
 Van uw Doorluchtigheid? des bidde ik Vorst, ai! keer
 Toch uw Goedgunstigheid weêr tot hem, als voor dezen,
 En geef my hoope, om my te stellen buiten vrezén.

MAU-

over de Gevangenen geweest is, deeze Dry Heeren wierden
 van de Gevangenen verdacht gehouden, en hieromme, ver-
 zocht, hen niet als Rechters, over hunne Mannen te stellen.

(39) Prins Maurits, had de Groot zyne vrientschap
 beloofd, wen hy het afdanken der Waartgelders bevoor-
 derden te Rotterdam, dit liet de Groot aan den Prinse
 vernieuwen, toen hy gevangen zat. 't volgende antwoord
 gaf zyne Exellentie.

MAURITS. plicht,

Wel, schoon ik aan uw' Man niet ben in 't minst ver-
 'k Zal echter doen al wat ik kan, in dit gewricht
 Van zaken, voor uw' Man, zo veel ons toe wil laten
 Gerechtigheit, by 't Hof, en Generale Staaten.
 Gaat heene, en zyt geruft, vertrouw u op myn woort.
 Daar zyn de Rechters, gaat dan heene, en spoed u voort.

H. WENTSEN.

Wy gaan, en onze hoop rust flegts op uw Genade.

M. BARNEVELT.

Ach! dat ook Barnevelt die komen mogt te stade!
 Gedenk ten goede, ó Vorst! de werken zyner jeucht;
 Denk, hoe hy wandelden, althans op 't spoor der deugt;
 Voor 't lest, denk aan zyn oude en hooggeklomme Jaren.

T W E E D E T O N E E L.

MAURITS, VOOGT, MANDEMAKER, *Edelen uit de Generaliteit.* VAN ZWIETEN, MATE-
 NESSE, *Edelen uit de Ridderfchap van Hollant,*
 SYLLA en POTS met eenige Papieren, zit-
 ten aan een vierkante tafel. VOOGT Presi-
 dent. 20 Rechters zitten aan twee tafels ter
 wederzyde van 't Toneel.

MAURITS. vergaren,

(40) GY Heeren Rechters, die, om Recht te doen,
 G U word belast, in naam van d'Algemeen
 Wel nette kennisse te nemen van de Daat, Staat,
 Of Daden, die men heb ten laste van die Heeren,
 Thans uw' Gevang'nen; wil u onpartydig keren
 Ter onderzoek' van 't gekregene bericht;
 Ook zal den handel, in hun Schrift gemelt, groot licht
 U geven; hoor den eifch van beide de Fiskalen,
 En onderzoek zulks wel, om, zonder lang te dralen, Te

(40) Deeze Commissie is van de Generaliteit aan de
 Rechters gegeven.

46 HET RECHTSGEDING VAN

Te spreken Vonnis; en voer 't uit, met goed beleid,
 Door de *Officieren* van de Generaliteit,
 En, om na 't vonnissen, voor geen gevaar te vrezen,
 Beveeltze u alle, hoeft voor hoeft, gerust te wezen,
 Wyl zy u vry waart in uw goederen en Eer,
 Zo in, als buiten 's lants, ja, zy belooft noch meêr,
 Al't geene om deeze zaak, u over mogte komen,
 Zy 't rek'nen zal, al waar die schendaat voorgenomen,
 Zelfs tegens haar, en zy wierde openbaar veracht,
 Des zal zy 't weren, en doen bet'ren, door haar Magt.
 Dit is den inhoud der Commissie, 't wel behagen
 Der Generaliteit, die ik u voor koom dragen;
 Hierom zy elk van u gerust, op dit bericht,
 Zie den Perfoon niet aan; betracht uw' Eed en plicht.

De Heeren staan op, en buigen zich.

VOOGT *klinkt met de tafelschel.*

D E R D E T O N E E L.

VOOGT, MANDEMAKER, VAN ZWIETEN,
 MATENESSE, SYLLA, POTS, VAN DER
 MEULEN, 20 *Rechtters.*

G AAT heen', haal d'Advokaat, men wil hem on-
 dervragen,

VOOGT. *tegen van der Meulen.*

v. d. Meulen buigt zich.

Die tyding zal zyn hart, hoe fier het is, vertzagen.

tegen Pots.

Geef my de Stukken die ons te ondervragen zyn,
 Zy zyn in order? ja.

VAN ZWIETEN.

Wat zal het smarte en pyñ,

In 't harte van den Man verwekken, aan te horen
 Beschuldigingen, die hy and'ren lag te voren,
 Hy was althans gewent te voeren 't hoogste woort.

MANDEMAKER.

Dus gaat het, als me na geen Recht, noch reden hoort,

En

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 47

En eer zou barsten, dan het Hoofd te willen buigen,
Al spatten 't Vaderlant en Kerk, door twiſt, aan duigen.

MATENESSE.

Daar is het gryze hoofd.

VIERDE TONEEL.

VOOGT, MANDEMAKER, VAN ZWIETEN,
MATENESSE, BARNEVELT, VAN DER
MEULEN, SYLLA, POTS, 20 *Rechters.*

VOOGT, *tegens v. d. Meulen.*

STa buiten. Barnevelt,

Gy, die op heden voor uw Rechters zyt gestelt,
Zult hebben, ongeveinst, te antwoorden op myn vra-
gen.

BARNEVELT.

Wie zyn myn Rechters?

MANDEMAKER.

Wy, dien 't Ampt is opgedragen,
Om onderzoek te doen van al uw flinks beleid,
En zulks door order van de Generaliteit.

BARNEVELT.

De Staten Generaal, zyn die nu's Lants beslechters?
Heeft Holland, en het Hof, dan niet zyn eige Rechters?
Ik hebbe aan Holland en Westfrieslant Eed gedaan;
Die zyn myn Rechters; 'k moet voor hunne Rechtbank
Indien ik elders in mogt hebben iets misdreven. staan,
'k Ben niet verplicht, myn' Heer, om antwoord u te ge-
Op uwe vraag, als waart gy Rechter; echter wil ven,
Ik wel getuig'nis van myn werk, en ons verschil,
Aan u, en wie het zy, gaansch openhartig geven.

VOOGT.

Gy hebt, door hoofdigheit, en blinde zucht gedreven,
De welstant van ons Lant en Kerke niet betracht;
Gy waart, zelfs van 't Bestant, by velen al verdacht,
Als of de grootheid van Oranje u stak in de oogen,
Wyl ter vernedering' van hem, was alle uw pogen,
En

48 HET RECHTSGEDING VAN

Endreef hierom 't Bestant, met drift'ge red'nen door;
 Maar, dat gy leende naar den Vyant toen uw oor,
 Vermoede u niemant toe, schoon datme, uit een'ge
 Schriften, ten.

't Wel konde ontdekken, als men 't een van 't ander schif-
 (41) Het waare *ontdekkingen by voorraad. Samenspraak,*
Noodwendig, om 't geheim te ontdekken van de zaak,
 Waarop gy doelde. met *de list des Raads van Spanje.*
 Al tot verkleininge des Prinsc van Oranje.

Die Punten staan 'er, en wel duid'lyk in gemelt,
 Ja, dat van 's Vyands zyde u Gelt is toegetelt,
 Mits gy, na uwe Magt, de Treves door zoud dringen.
 Wat antwoord gy, Myn' Heer, op dees beschuldigingen?

BARNEVELT.

Dit is niet nieuws, 'k heb zulks al menigmaal gehoord.

MANDEMAKER.

Maar, ter beschuldiging', brengt men ze heden voort,
 Des antwoord ongeveinst, na waarheit op de vragen.

BARNEVELT.

Ik heb de Treves, na myn meening', voorgeslagen,
 Endoor gedrongen, als toen dienstig voor het Lant;
 Dit was myn inzicht, en hier leende ik toe de hant,
 En het genoote Gelt, 't welk aanblaast vuur'ge vonken,
 Behoorde tot myn Ampt, 't is my uit gunst geschonken.

VOOGT.

Geen' Vyand is gewoon te schenken Gelt om Niet,
 Uw red'nen zyn verdacht, wylme in uw werken ziet,
 Hoe gy, bedekt'lyk, met den Vyant tracht te hand'len.
 (42) De *Austraalsche Compagnie* wilt gy ook meê doen
 wand'len,

Met

(41) *Provisioneele Ontdekkinge. Nootwendig Discoers. Praetyk van den Spaanschen Raad.* uit welke men besloot, dat hy Gelt van Spanje genoten hadde, om de Treves te bevorderen, en om de Westindische Compagnie, den handel te beletten.

(42) Men gaf voor, dat Barnevelt, om de Treves te ver-

Met de onze, in de Indiën, dit stelt gy rustig voor,
 In Sluypvergad' rings, en daar geeft me u gehoor, men.
 Als waar 't, om hier door, tot een goed verdrag te ko-
 De Wester Maatschappy' hebt gy ook ondernomen
 Te stremmen, en althans veel zwaarigheid gemaakt,
 In haar verdadiging', Heer Advokaat, waar smaakt
 Dit anders na, dan, om den Vyant te believen:
 Hier van getuigen alle uw redenen, en Brieven,
 Gy wilt de Treves, door 't verlengen, houd' in stant,
 En 't geengy voorstelt strekt tot d' ondergang van 't Lant.
 Wat zegt gy, is dit ook verdicht, en slegts verzonnen?

BARNEVELT.

Neen, maar wy hebben niet, van deeze zaak, begonnen
 Te hand'len, voor men had verzek'ringe, op wat gront,
 De *Austraalsche Compagnie* zou treên in ons verbondt,
 En haar belofte wierde aannemelyk bevonden,
 Ook veele Leden der vergadering', verstonden,
 Wanneer de Wester bleewe in eenen vasten stant,
 Men opgeen' Vreede had te hopen in ons Lant.
 En die is, voor het lant, op 't aller hoogste nodig,
 'k Maak des geen zwaarigheid, ja, ik ben overbodig,
 Te zeggen, dat ik voor 't verlengen ben geweest,
 En noch ben, van 't Bestant.

MANDEMAKER.

(43) Boiffise licht geneest

De Breuk van 't Lant; hieromm' hebt gy hem hier doen

BARNEVELT.

komen.

't Is waar; en heb zyn komst, van Heer (44) Maurier,
 vernomen.

MAN-

verlengen, en den Vrede te bewerken, Spangie wilde
 toestaan, om, nevens de Hollandsche Compagnie, mede
 in de Indiën te handelen, en de Westindische Compagnie te
 vernietigen.

(43) Boiffise, Extraordinaar Afgezant van de Kroon Vrank-
 ryk; om de verschillen in Holland by te leggen.

(44) Maurier ordinaar Ambassadeur van Vrankryk, aan
 den Staat.

MANDEMAKER.

En kwaamt gy van 't Bestant, met hem in geen gesprek,
 Alslag ons d'Oorlog al te lastig op den Nek?

BARNEVELT.

'k Heb hem gezegt; dat veel' hier wenschen om 't ver-
 Van het Bestant.

MANDEMAKER.

En wou zyn' Koning zulks gehengen?
 Mag Nederlant 't Bestant verlengen, buiten hem?
 En moet dien Bontgenoot niet geven zynen stem?
 Wie gaf u order? uit wiens Naam hebt gy gesproken?

BARNEVELT.

't Heeft my in Hollant, aan toestemmers niet ontbroken,

VAN ZWIETEN.

Men hebbe nooit in 't Hof genomen dit besluit.

MATENESSE.

Veel minder, met geweld, dit Stuk te voeren uit.

VOOGT.

Wat oogwit hadge, u, met de (45) Acht Steden te verbin-
 Was 't om een ander Hooft, voor uw Party, te vinden?

BARNEVELT.

o Neen, men hadde op veele, om 't last'ren, kwaat ver-
 't Was ter gerustheit, doch, om niemant leet te doên.

VOOGT.

(46) Dit 's beuzeltaal; zeg eer, gy woud met deze Ste-
 Een schandelyk verraad, zelfs tegens Maurits, smeden,
 Uit vreesze, of ook den Prins mogt krygen meêr gezach.

BARNEVELT.

Wy vreesden zulks, 't is waar, byzonder op dien dagh,

Toen

(45) Haarlem, Leiden, Delft, Rotterdam, Gouda,
 Schoonhoven, Woerden en Hoorn.

(49) Barnevelt wiert beschuldigt, gecomplotteert te heb-
 ben met de Acht genoemde Steden, Prins Fredrik Hendrik
 tot Hooft van hunne party te kiezen, om dus 't gezach van
 Prins Maurits te beteugelen, en hem dan het Lant uit te
 jagen.

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 51

Toen hy in Utrecht wilde afdanken de Soldaten,
Waarop zich 't Hof, en op geene and'ren, kon verlaten;
Die Steden doelden op een redelyk verdrag
Met Maurits; maar, toen elk de (47) Kloosterkerke zag
Innemen, tegens het gezach der Heeren Staten,
Was elk in vrees, dat ons Oranje wou verlaten,
Des vond men goed, de Prinste smeeken, om in staat
Te stellen, tot hun rust, der Steden Magistraat.

SYLLA.

Wat was de mening dan, indien de Prins't wou weig'ren?

BARNEVELT.

Hier op is niets beraamt.

MATENESSE.

steig'ren,

(48) Ja, 't was om opte

Om, onder 't deksel van den stapel, op den Briel,
Een' aanslag dan te doen.

MANDEMAKER.

Hierom men 't volk behiel,

(49) Het welk gy alle, zocht te doen in Utrecht komen,
En wiert'er, tegens Sticht, beleg'ring ondernomen,
Ons dan te dreigen met den Vyant. 't Is verdicht,
Dat, tot Bescher'ming, was dit vreedme volk gelicht,
't Was, om door overmagt te styven uwen handel.

BARNEVELT.

Zeg wat u goed dunkt, wyl oprecht zy onzen wandel.

VOOGT.

(47) De Kloosterkerke in Schravenhagen, wiert, met be-
williginge van Prins Maurits, van de Contra-Remonstranten
ingenomen, tegens den wille van Barnevelt.

(48) Men leide Barnevelt ten laste, dat Rotterdam, met
zyne kennisse, onder 't deksel van den Stapel, een defflein op
den Briel hadde gesmeet.

(49) Ook, dat hy alle de Waartgelders binnen Utrecht
wilde doen komen, om met geweld zyn Stuk door te dryven,
en te drygen met den Vyant, indienme die Stadt wilde
belegeren.

VOOGT.

(50) Wat reden hebt gy om te zeggen, Nederlant
Zou meer gevordert zyn, indien 't was in de hant
Van 't Huis Bourgonje, en zyn Regeringe.

BARNEVELT.

Ik dit zeggen!

Wie zyn ze die my zulks ten lafse durven leggen?

VAN ZWIETEN.

Ik heb 't gehoord, doch van ter zyde, niet recht uit.

MATENESSE

besluit.

Men maak, van 't geen verbloemt gezegt word, geen

MANDEMAKER.

ô Ja, men merkt wat in het harte legt verholen,
Die toelegt om den Prins, uitlandig te doen dolen,
De voet te lichten, en te jagen buiten 't Lant,
Toont blyken, dat hy met den Vyant houd verstant.

VOOGT.

(51) Wiens order had gy, om de Stichts Gedeputeerden.
Zover te brengen, dat zy weër naar Utrecht keerden,
En zonder opening' te doen van hunnen last.

BARNEVELT.

Om dat de Afdankinge, tot Utrecht, geenszins paff'
Indezen tydt; hierom was dit besluit genomen,
Om nimmer tot die daat, dan generaal, te komen.

MANDEMAKER.

Ja, om in staat te zyn, schoon tegens Maurits wil,
* Prins Fredrik Hendrik ook te mengen in 't gefchil,

Met

(50) Op eene verbloemde wyze, zoude Barnevelt zulks
gezegd hebben.

(51) De Gedeputeerden van Utrecht hadden last met Prins
Maurits te spreken, om de Waartgelders binnen Utrecht af
te danken, doch, hunne openinge wierde van Barnevelt ont-
raden, en hen bewogen, zonder hunnen last te openen, we-
der naar Utrecht te keeren.

* Men gaf voor, Prins Fredrik te verkiezen tot Hoofd
van hunne Party, om een tegenwigt te brengen aan de magt
van zynen Broeder, Prins Maurits.

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 53

Met hem, na zynen rang, tot styving, plaats te geven
In Hollants Edelen, om dus, tot Hooft verheven
Van uw Party, als dan een krachtig tegenwigt
Te brengen aan den Prins, wylge anders woeg te licht.

BARNEVELT.

Ja, 't is beraamt, wylhy in Holland heeft veel Haven,
En Heer van Naaltwyk is, en om zyn groote gaven,
Maar niet om hem, hierom, te erkennen voor ons Hooft.

VOOGT.

Zeg eer, wyl gy, en alle uw' aanhang, hebt geloofd,
En itoutelyk gezegt, als of zyne Exellentie, tentie,
(52) Stont naar Souv' reinheit, en men zulks, spyt zyn pre-
Hem moest beletten, en zyn opzet tegen staan.

BARNEVELT.

Ik heb gevrees't, dat zulks de mening was; geraân,
Niet met disorde, naar verandering te pogen.

MANDEMAKER.

Zo is 't, des was uw' raad te schuilen onder de oogen
(53) Van Spanje, en Oostenryk, 't bek waamste middel, om
Een eind te maken van 't gedruis der Oor'logstrom;
't Geschil der Kerk men op de lange baan moest brengen,
Om hier door het Bestant met Spanje te verlengen.

BARNEVELT.

Wie legt my zulks ten last?

VAN ZWIETEN.

Vraagswyze is 't voorgestelt,
Doch niet recht uit gezegt.

VOOET.

En wat hebt gy gemelt ten,
Aan Vrankryks Koning, datme uw vryheit wou versto-
De Staaten Generaal tot d' ondergang besloten
Van Holland, om hun Recht te schoppen met den voet?

En

(52) Barnevelt, en zynen aanhang dachten, dat Prins
Maurits stont naar de Souvereiniteit.

(53) Op eene bedekte wyze zoude Barnevelt zulks gezegt
hebben.

54 HET RECHTSGEDING VAN

En dezen Vorst, hierom, 't verzoek mogt vinden goet,
Om niemant van zyn volk te zenden op 't Synode,
Tot styvinge der twist, van zulke wrev'le, en snoode
Scheurmakers? schaamtge u niet om zulk een Laster
BARNEVELT. *schrift?*

Dit is de Groot zyn werk.

MANDEMAKER.

Maar 't wierd door u gezift,
En goed gekeurt, en door uw ordere geschreven,
Toen 't uit was, en gy niet kon langer tegenstreven,
Het houden van 't Synode; eenpariglyk beraamt,
Gestyft van Eng'lant, en de Vorsten, thans genaamt
De Protestantfche, als zyude een middel, om de Vrede,
En rust t'herstellen van de Kerke, in elk zyn steede.

Klinkt met de tafelschel.

Nu, 't is genoeg, men breng' hem weg. Heer Advokaat,
Wilt overwegen, en wel letten op uw' staat.

BARNEVELT.

'k Ben wel gemoed, en troostme in al het bitter pran-
VOOGT. *gens. tegens v. d. Meulen.*

Breng aanstonts voor' Gerecht onze andere gevangens.

V Y F D E T O N E E L.

VOOGT, MANDEMAKER, VAN ZWIETEN,
MATENESSE, SYLLA, POTS, 20 *Rechters.*

Gy hebt zyn antwoord op de vragen, als 't behoort,
Wel aangetekent, en gelet op yder woort?

Pots buigt zich.

MANDEMAKER.

De Heeren Rechters zelv' het hebben aangetekent,
Des zalme, in 't Rechtsgeding niet hebben mis gerekent.

VAN ZWIETEN.

Verscheide zaken staaan op eenen lossen gront.

MATENESSE.

Ook een'gen hy ontkent, en wederspreekt zyn' Mond.

MAN-

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 55

MANDEMAKER.

gen,

Geen wonder, maar men kan hem, tot bekennen, dwin-
Indien 't was nodig, doch, men heb zo veele dingen,
Tot zynen laste, waar van hy is overtuigt,
Die hem verwyzen, dat hy 't hoeft voor 't Slagtmes buigt,

VOOGT.

De Heeren nad'ren.

ZESDE TONEEL.

VOOGT, MANDEMAKER, VAN ZWIETEN,
MATENESSE, HOGERBEETS, DEGROOT,
SYLLA, POTS, VAN DER MEULEN.

20 Rechters.

MANDEMAKER. *tegens van der Meulen.*

ren,

GA. Ik ben verblyd myn Hee-
Om de oude vriendschap; wyl uw daden van ons wee-
't Vermoeden, ofge ook met den Vyand, had getracht ren
Na d'ondergang van 't Lant, neen, gy zyt niet verdacht,
Als wel den Advokaat; van hem zyn klaare blyken,
Verstant te houden met den Vyant; zich verryken
Met Spaansche Penningen, tot nadeel van het Lant.
Des zultge wel doen, wengy, tegens hem, u kant,
En 't geen' u is bewust van hem, bekent te maken,
Recht uit, ofzyd'lings, al 't geen na verraat mogt smaken.

HOGERBEETS.

Wyl geen geheimen van den Advokaat ons zyn
Bewust, kan men geen licht u geven in den schyn,
Die gy liën meent te zien in zyne handelingen.

VAN ZWIETEN.

Men twyfelt echter niet, of u zyn een'gedingen,
Van d'Advokaat, bewust, wyl gy liën zyt zyn' raad,
En rechterhant, waarop hy zich wel 't meest verlaat,
Des melt ons 't geen gy weet, het zal u veel verlichten,
In al de stukken, daarwe u zullen meê betichten.

56 HET RECHTSGEDING VAN

MATENESSE.

Gy zyt door d'Advokaat misleid, des, red u zelf,
Eer, met den Advokaat, stort op u 't valsch gewelf.

DE GROOT.

In welk een opzicht moet ik richten myne reden
Tot u? als Rechters, of, als ordinare Leden
Van 't Hof van Hollant, en de Staaten Generaal?

VOOGT.

Als Rechters:

DE GROOT.

'k Zag dan gaarne uw' Lastbrief. taal!

MANDEMAKER. Welk een

Hoe! denktge dat wy zyn, en, zonder last, gekomen?

DE GROOT. nomen,

'k Vertrouw dit niet; maar 't past ons, dat 'er word ver-
Van wie, en hoe dien Last aan u gegeven is.

VOOGT. geeft hem een' Brief.

Wel, ziet den Lastbrief, die afeischt bekentenis?

Of, datme, door de Pley, u mooge hier toedwingen.

DE GROOT. geeft den Brief weer over.

Dewyl wy Poorters zyn, kan geene Rechtsgedingen,
Ons worden aangedaan, dan elk in zyne Stad, vat,
Voor Heeren Scheep'nen, schoon men ons hier heeft ge-
Ten minste, ik, zynde in dienst van Hollant, moet te recht
staan,

Voor 't Hof van Hollant, of, den Raad; dan zal het echt
gaan:

Word dit geweigert, dat men ons dan Rechters stel,

Die onpartydig in de zaak zyn, 't menen wel;

Waar in vooroordeel word, noch geen belang gevonden.

MANDEMAKER.

Wie zynze, die gy hebt dus lasterlyk geschonden?

DE GROOT.

Die't Utrecht dreven, en zelfs tegens Utrechts wil,
Het volk te danken af, en wyldit is 't verschil, stellen,
Moet zulk een' Rechter, voor wiens Rechtbank zy ons
Met een vooroordeel, in hun zaake, vonnis vellen.

VAN

VAN ZWIETEN.

De meeste Rechters wilt gy houden dan verdacht.

MATENESSE.

Myn Heeren, geef veel eer op uw verded'ging' acht,
Want, 't is vergeefs den Last der Rechters te bet wisten.

HOGERBEETS.

Wy zyn gedwongen dan, door onrechtvaard'ge listen,
Te antwoorden op uw vraag.

VOOGT.

Het zy zo. Door wiens last
Hebt gy verhindert die van Utrecht, ze ondertast,
Of 't wel oudienstig ware om Hollant te verlaten,
En zonder op'ning, van hun' last te doen, de Staaten?

DE GROOT.

't Besluit der Vroedschap van de Koopstadt Rotterdam;
Die wilde, dat men tot bescher'ming', volk aannam.

VOOGT.

Dit is de vraag niet. en, waartoe gelicht Waartgelders?

DE GROOT.

Te weeren feitl'ykheên van snoode rust ontstelders,
Dewylme afzetten wou der Steden Magistraat.

VOOGT.

Wat doen ze in Gouda dan?

DE GROOT.

staat.

'k Weet niets van Gouda's

HOGERBEETS.

den,

Om de (56) Afgezonderden. die spraken scherpe woor-
En 't oude Krygsvolk flegts, na hunne woorden, hoorden.

VOOGT.

En in Schoonhoven is gezonden ook dit volk.

DE GROOT.

Dit's buiten mynen raad geschiet.

HOGERBEETS.

Een donk're wolk

Ons drygde, en voor den val, men tyd'lyk moeste zorgen,

VOOGT.

(56) De Contra-Remonstranten.

58 HET RECHTSGEDING VAN

VOOGT.

Heeft Rotterdam, ook in Schoonhoven, volk verborgen,
En Gelt gefchoten?

DE GROOT.

Niet, met myne kennis?

MANDEMAKER.

Zeg

De reden, waarom gy, naar ryp'lyk overleg,
Al de Afgezondenen van Utrecht, hebt ontraden,
Om te op'nen hunnen Laft.

DE GROOT.

Hoe! duidme dit ten kwaden?

'k Heb niet geweten dat men had volftrekten laft.
'k Heb 't ook niet afgeraân, maar 't stuk flegtsondertaft,
Of men van Hollant het Befluit niet afmoeit wachten.

VOOGT.

Waarom geen op'ning' aan den Prins gedaan?

DE GROOT.

Wy trachten

Te letten, op al 't geen men floeg ten goede voor,
En wiften niet, dat men de Prins moeit lenen 't oor.

VOOGT.

ven?

Was 't kwaat dan, dat den Prins ook kennis' wiert gege-

DE GROOT.

Na onze mening', was 't veel beter raad te leven,
Met hem, in Hollant, dan in Utrecht.

MANDEMAKER

Had gy laft,

Aan die van Utrecht te beloven, dat men vast
In 't Hof was bezig, om, met kracht, hen by te springen?

DE GROOT.

Men zoude byftant, na onze Unie, hen toe brengen,
Dit 's hen beloofst, die acht geeft op zyn zekerheit,
Moet éénig zyn, in goed verftant, en wys beleid.

MANDEMAKER.

Diemet u waren, by de Utrechts Gedeputeerden,
Wat hebben die gezeyt?

DE

DE GROOT.

Gulhartig zy hen eerden,
Wylze achting' hadde voor die vrientſchap onderhoud.

VOOGT.

Hoe dorſtge aan Ogelei belaften, zyn zo ſtout,
Om Utrechts order, en geen andere, teerkennen?

HOGERBEETS.

nen

Men hebb' hem niets belaft, dan, hy moeft zich gewen-
Te doen, na 't voorfchrift, 't welk aan hem gezonden

MANDEMAKER.

was.

Waarom hem dan bevel gegeven, op dat pas,
Ook over al dit volk, dewyl hy was verbonden,
Aan and'ren, door zyn'Eed?

HOGERBEETS.

Wy hebben goed gevonden,
Hem aan te manen, om te zorgen, als voor heen.
Geen meêr gezach is hem gegeven.

VOOGT.

Om wat reên?

Had gy'er laſt toe?

HOGERBEETS.

Neen, geen' laſt was ons van noden;
Men heb niet nieuws verricht.

MANDEMAKER.

boden

Hebtge Ogelei niet ont-
En hem gevraagt, wat ofme in Hollant zoude doen,
Indien de Prinſhet volk afdankten?

HOGERBEETS.

Ik heb toen,

Aan Ogelei, in den Nacht, wel eenen Brief gezonden,
Maar, van die Vraage weet ik niets.

DE GROOT.

Noch ik niet.

MANDEMAKER.

Vonden,

Slegts uitgedacht, om u te houden buiten ſchoots.
Wat ſtont'er in uw' Brief?

Ho-

60 HET RECHTSGEDING VAN

HOGERBEETS.

Hy hadde, als 't goe pyloots
Betaamt, te zorgen, wen hy op de Neuzou komen,
Dat niemant Krygsvolks bloet zag over de aarde stroom-
VAN ZWIETEN. men.

't Was zeer voorzichtig.

VOOGT.

Hebt gy Oglei niet gevraagt,
Of hy geen middel wist (indien 't den Prins behaagd,
Om Krygsvolk in de Stad te brengen;) 't hem beletten,
Met, door zyn Krygsvolk, al de Poorten te bezetten?

HOGERBEETS.

'k Heb geen geheugen.

DE GROOT.

'k Weet 'er niets van.

MANDEMAKER.

Denk gy staat
Ter plaatse, daar men weet tot schult bekennen raad,
En wyl gy zelf Fiskaal geweest zyt, moet ge weten,
Wat hier op volgen kan. of is u zulks vergeten?

VOOGT.

Wie zeiden te Utrecht, toen men nam Waartgelders aan,
Dat nu 't verschil niet lang zou duuren?

DE GROOT.

Kon ik 't raân,
't Wierde u gezegt. ik weet het niet.

VOOGT.

Ook was gevaar'lyk,
Den inhoud van uw' Last. waarom?

DE GROOT.

lyk
Men zou bezwaar'-
Te vrede stellen de Oude en Nieuwe Compagnien,
Indien den voorslag niet wierd goed gekeurt.

VOOGT.

Van wien
Is Ledenberg gezegt, de Prins zal 't kwalyk nemen,
Dien voorslag?

DE

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 61

DE GROOT.

vremen

'k Denk, van ons, wyl hy zich wou ver-
Van Hollants Ed'len, en de Steden in dit stuk.

VOOGT.

Zou 't oude Krygsvolk hen dan laten in den druk?

HOGERBEETS.

Heer Ledenberg zy ons, dat hyze niet vertrouwden.

VOOGT.

Zulks zy ook d'Advokaat?

HOGERBEETS.

den:

'k Heb 't niet te wel onthou-

VOOGT.

Waarom zou niet de zaak geheim gebleven zyn,
Wen zy wiert meê gedeelt Prins Maurits? zeg, wat schyn
Van zwaarigheid, was in die kennistoeh gelegen?

DE GROOT.

Om de Oude Compagnien wiert dit besluit verzwegen,
Die zoude denken, datme hen wou danken af.

VOOGT.

Waarom ontraden, dat men 't volk zyn afscheit gaf?

HOGERBEETS.

Wy hebben hem geraân 't van Hollant af te wachten;
En na verzekering, en veiligheid te trachten.

VOOGT.

Waarom gezegt, men moest met dapperheit de zaak
Verdedigen; hun Recht hanthaven met vermaak,
Zelfs tegens Maurits, en die na verand'ring trachten?

DE GROOE.

Zyn' Naam is niet genoemt.

MANDEMAKER.

Maar wel in uw gedachten.

VOOGT.

Wie zoude schimpen met de afdanking? en wat volk
Zou dan verzwakt zyn?

DE GROOT.

dolk,

Zy, die scherpten hunnen

Op

62 HET RECHTSGEDING VAN

Op't Nieuw geworven volk; en 't zou de Magiftraten
Verzwakken.

MANDEMAKER.

Hierom zoud gy hen niet varen laten,
Maar byftant doen; dit hebtge in Hollants naam beloofd.

HOGERBEETS.

Wy hoopten dat hun' Staat, eer 't Sticht wierd afgeflooft,
Zou zyn beftendig in 't Verbont, methen gefloten.

VOOGT.

Waarom zou Hollants Hofzyn yver doen vergroten,
Om hen te helpen, wyl den uitftel fchad'lyk was?

DE GROOT.

Dewyl men eindelyk beflout, om, op dat pas,
De Magiftraat, die men verachte, by te fpringen,
Wierd spoed vereifcht.

VOOGT, volk dwingen,

Waar door zou Hollant 't Krygs-

Om eens te weten, wie ontrouw was of getrouw?

HOGERBEETS.

Die vraage u te allerbest den Advokaat ontvouw',
Wyl ons is onbekent, of zulks is voorgenomen.

MANDEMAKER.

Wy zyn dan eind'lyk tot het lefte punt gekomen,
Met de ondervraging', ter opheld'ring' van uw werk,
En woorden, uitgevoert van u tot Utrecht. 'k Merk
Gy spreekt niet rond'lyk uit de waarheit, 't zyn flegts
En dus gebogen om 'er voordeel uit te maïjen, draïjen,
(58) Want al wat is gevraagd, zy wezentlyk verricht,
Van u tot Utrecht, dit zy u bekent; om licht'

Te hebben, zyn u thans de vragen voor gehouwen,
Waarom het is gefchiet: wy kunnen niet vertrouwen
Op 't antwoord, dat gy hebt gegeven in deef' ftont,
Maar ftellen vast, uw werk ruft op een' and'ren gront.

Voorts

(60) Alle de vorige vragen, zyn wezentlyk verricht,
van Hogerbeets en de Groot, te Utrecht, thans onder-
zoe.

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 63

Voorts wat gy hebt verricht in (59) Schielant, wat geschreven

Naar (60) Vrankryk, wat in (61) Sluik vergaderings be-
Is wareltkundig, en aan yder openbaar, dreven,

Des zyt gy beide mede in 't uiterste gevaar;
Mag ik u raade, denk om schult-bekentenisse.

DE GROOT.

Wie kan bekennen schult, die hebbe een rein gewisse?

VOOGT.

't Is wel.

*klinkt met de tafelschel.
tegen van der Meulen die inkomt.*

Men breng' hen weg.

tegen de Rechters.

't Word tydt dat men be-

En Vonnis uitspreek, om 't terstont te voeren uit. sluit,

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

VOOGT, MANDEMAKER, VAN ZWIETEN,
SYLLA, POTS, MATENESSE, VAN DER
MEULEN, 20 Rechters.

VOOGT.

DEwyl wy Barnevelt, eenparig keuren schuldig,
Uit zyn bekennt'nis, en de blyken, menigvuldig,
Te hebben schennis aan de hoogste Magt begaan,
Moet

zoeken de Rechters, in hunne Examinatie, na de Reden van
hunne Woorden en Daden.

(59) Op de Naam van Schielant, had de Groot een Plak-
kaat ontworpen, en door Rotterdam doen afkondigen, tegens
den Kerkdienst der Contra Remonstranten.

(60) Zyn' Brief aan den Koning van Vrankryk.

(61) Ten huize van den Predikant Uitenbogaart, en
Trefsel, eerste Klerk der Heeren Staten Generaal, en by
anderen.

64 HET RECHTSGEDING VAN

Moethy zyn vonnisf', opde Rol, van ons verstaan.

tegen van der Meulen.

Gaat heene, en wil terstont hem herrewaarts geleiden.

VAN ZWIETEN.

My deert zyn ongeluk; hoe hart zal zyn het scheiden;

Van zyne Gemalinne, en Kind'ren.

MANDEMAKER.

't Is den loon,

Van die steekt de Unie, en de Kerke na de Kroon.

MATENESSE.

Daar is den ouden Man; ik zie zyn Leden beven,

Styf, stram, en afgeslooft; ja, byna zonder leven.

T W E E D E T O N E E L.

VOOGT, MANDEMAKER, VAN ZWIETEN,

SYLLA, POTS, BARNEVELT, MATENES-

SE, VAN DER MEULEN, 20 *Rechters.*

VOOGT.

Heer Advokaat, gy zyt ter Rolle thans ontboôn,
Om 't Vonnis, vast gestelt, te aanhoren, als een'
loon

Van alle uw Misdryf, door uw hoofdigheit bedreven,

Waar door bezoedelt is het loff'lykst van uw leven.

Geeve acht op 't geene u, den Griffier zal lezen voor,

BARNEVELT.

Het weinig levens is pas waard, dat ik 'taanhoor';

Gy moogt dees moeite om my, deef' oude Man, wel

Is 't om myn hooft te doen? ik ben bereid te varen, sparen;

Langs d'algemenen weg des doots, naar de Eeuwigheit.

MANDEMAKER.

Het zy zo, zwyg, en tot aanhoren u bereid.

BARNEVELT.

Een woort; zyt ge overtuigt, en is u klaar bewezen

Myn Misdad? gaat dan voort.

VOOGT.

tegen Pots.

Ja, wil het Vonnis lezen.

POTS.

(62) Vermits den Heer Johan van Oldenbarnevelt,
 Geweest 's Lants Advokaat; gevangen; thans gestelt
 Voor Commissarissen der Algemeene Staaten;
 Ook voor de Rechteren, op wien zy zich verlaten,
 Van hen volmagtigt, om goet onderzoek te doen,
 Van zyn' Persoon; dewylme op hem had kwaat vermoên.
 Na ondervraging', heeft hy, buiten pyne en banden,
 Van yzere, bekent, al 'tgeene reeds in handen,
 Van zyne Rechters was; zyn Schriften geven blyk,
 Hoe hy heeft onderstaan de Kerke in 't ongelyk
 Te stellen; haar bezwaart, Religie's stant verandert; dert,
 Voor 't minste, zulks gezocht te doen door d'Oorlogsstanc-
 Een werk, gevaar'lyk voor den Staat, en voor de Kerk'.
 Hy heeft gedreven, 't was alleen der Staaten werk,
 In elks Provintie, om Religies stant te schikken,
 Na hunnen wil; des mogt hier niemant tegens kikken.
 Hy hebbe, en zonder last, ontworpen een *Protest*,
 In Hollants naam, met 't Sticht van Utrecht, vast geveest
 In Overyssel, om 't Synode te doen stremmen,
 (Schoon vier Provintiën gegeven hadd' hun stemmen,))
 Als of 't Synode was, tot onheil van den Staat.
 Hy hebbe, tegensall' heilzaame en goeden raad,
 Hier tegen zich gekant, tot onrust van de Landen,
 Schoon hy zag 't Schip van Staat en Kerke, in 't Onweêr
 Hy heeft twee Koningen arglistiglyk misleid, stranden,
 Aan onzen Afgezant in Engelant, gezeid,
 Wen zyne Majesteit aan Holland wilde schryven,
 Van 't Kerkelyk geschil, zulks moest verholen blyven,
 En Hy den Brief eerst zien; op d'inhoud gade slaan;
 Dus matigden hy 's Lants gezach, zich zelven aan.
 Hy heeft geschreven in den Naam van Hollants Staten,
 Aan Vrankryks Koning, niet te dulden, toe te laten,
 Dat

(62) Korten inhoud van 't Vonnis, uitgesproken over
 Joan van Oldenbarnevelt.

66 HET RECHTSGEDING VAN

Dat iemand van zyn volk, op 's Lants Synode kwam,
Ja, badt, dat hy het Lant, in zyn bescherming' nam,
Wyl hunn' Hoogmogende, in de uitschryving', vals
gebruikten

Den Naam der staten Generaal: en Holland snuikten,
In zyn aloude Recht, 't welk Holland toebehoort.

Hy hebbe ook Engellant, met list, geklampt aan boort,
En Brieven, hier gedicht naar zynen zin, gekregen
Uit Eng'lant, en 't bedrog heeft hy althans verzwegen.

Hy heeft noch andermaal van Eng'lant zulks verzogt,
En toen 'them miste, wy dien Vorst kreeg achterdocht,
Dorst hy die Majesteit te beschuld'gen, van te wezen
De oorzaak der zwarigheên, in Holland opgerezen.

Tot meêr verwerring' van den Staat, en Neêrlants Kerk,
Zyn ingedrongen, door geweld van Hem, wiens werk
Was, ongezonde Leerte leeren, en Persoonen
Van zyne *factie*, Hy in 't Polityk, wout tronen.

Met dees zyn' aanhang, heeft hy Sluykvergadering
Gehouden, en beraamt, hoe dat me 't bestedwing',
Alde overige Steên, om, nevens hen, te stemmen.

Hy hebbe ook noit getracht het scherp Plakkaat te
stremmen,

Waar in verboden wierd' hunne Oef'ning, na 't Geloof
Der zuiv're Kerk; wiens Leerme, als hat'lyk, van zich
Vlak tegens de Unie aan, en alle de Tractaten, schoof,
Die melden, nimmermeer verand'ring toe telaten.

Hy, en zyn' aanhang, heeft arglistiglyk getracht,
Den Stant der Politie te brengen in zyn macht: den,
Het vuur van Tweedragt aangestookt, en met Acht Ste-
Afzonderlyk gewerkt, ten trots van d'and're Leden.

Hy zelv' heeft ingestelt dat overscherp Plakkaat,
In weêr wil van zeer veele en Magt'gen in den Raadt,
Waar in hy 't Vonnis der Justitie, Nul verklaarde. de;

Met zyn geworven Volk hy Holland lang bezwaar-
Staande in byzoud'ren Eed; en 't oude wiert belast
Gehoorzaamheit, aan zyn Beraalsheers, hen zulks paff'
Ook op te volgen, aan der Steden Magistraten,

Schoon

Schoon de Algemeenen Staat beval, zulks na te laten;
 Wie ongehoorzaam was, zou worden weg gejaagt;
 En zulks is in den Briel, door dwang, hem wel geslaagt.
 Hy hebbe ook Utrecht tot Waartgelders aangeraden,
 Zelfstevens wil van haan' Hoog Mogende; ten kwaden,
 't Sticht in dit werk gestyft, met aanbod, om met kracht
 Hen te ondersteune, en by te springen met hun magt.

Hy heeft geheimen vanden Staat, aan vreemdelingen
 Bekent gemaakt; 't Hof van Justitie willen dwingen,
 Niet uit te voeren 't geen behoorden aan zyn Ampt.
 Dus heeft hy trouw'loos, en opzettelyk gekampt,
 Om Neêrlants Rechten, Vry en zyn Gerechtigheden,
 Eerst te ondermynen, dan, met voeten te vertreden.

Hy heeft veel Gelts van een'ge uitheemsche, alsoeene gift,
 Ontfangen, en, door zyne Eenzyd'ge en hoofd'ge drift,
 In 's Lants Regering, Staar in Staaten op doen richten,
 En in de Kerke, een Kerk in Hollant willen stichten,
 Door Tweedragt, oproer, al, vlak tegens de Unie aan.
 Waar door 's Lands inkomste is verspilt; ten grondt ge-
 veel Millioenen heeft dit werk gekost te Landen, gaan;
 Enze in gevaar bragt om deerelyk te stranden.

De Heeren Rechteren, hierom, met ryp beraad,
 't Werk hebbende doorzien; en nademaal zulk kwaad,
 In 's Lants Regeeringe, men nimmermeer kan dulden,
 Moet hy gestraft zyn, voor zo menigvuld'ge schulden,
 Des doen zy Recht, in naam der Generaliteit,
 Wanneer 't Scherprechters Zwaart zyn Hoof van 't Lig-
 haatn scheid.

VOOGT.

Berey u tot den Dood, op morgen zult gy sterven.

BARNEVELT.

'k Ben lang bereid geweest om 't Leven te verwerven,
 Door eenen korten Dood. Men hebb' hier na getracht,
 Wel twalef Jaren, sints men maakte my verdacht,
 Als of myn zinnen, naarden Vyant overhelden,
 Schoon niemant meêr dan ik, oit, tegens hem, zich stelden.
 't Word av'regts thans verdrait; ten kwaatsten opgevat,
 Wat ik, ter veil'ging der Regeeringe in elks Stadt;

68 HET RECHTSGEDING VAN

Gedaan hebb', om de Kerk, door Eendragt, vast te binden,
Op dat geen breuke in haar gebragt wierd, door ver-
blinden,

En bittere yv'raars, om te scheuren haar van één.
Men hebbe al lang gezocht my op den nek te treën,
't Is eind'lyk hengelukt, in schyn, als waare ik schuld'g
Aan 't onheil van ons Lant, doch, 'k draag' hun' haat ge-
duld'g,

Voor my, ik kan niet meêr, 'k ben oud en afgeleest,
En 't weinig Leven my van zelve reeds begeeft.
Maar, wat heeft Huig de Groot, en Hogerbeets mis-
dreven?

(63) Het zou my deeren, wen die Heeren moesten sne-
Zy hebben niets gedaan, dan uitgevoerd den last
Van hunne Meesters, als 't getrouwe Dienaars past.

VOOGT.

Waar toe, Myn' Heer, zynal die nodeloze klagten?
tegen van der Meulen.

Men breng' hem weg.

BARNEVELT.

Wel aan, ik zal den slag verwagten.
'k Wensch, dat ons Vaderlant verzoent word door myn
VOOGT. bloet.

Brengde and're Heeren op de Rol, de tydt eischt spoed.

DERDE TONEEL.

VOOGT, MANDEMAKER, VAN ZWIETEN,
SYLLA, POTS, 20 *Rechters.*

VAN ZWIETEN.

'k **H**EB medelyden met de Groot; zyn jonge Jaren,
En overvliegende verstant, myn hart bezwaren,
Wyl

(63) Over Hogerbeets en de Groot, toonde hy zyne
bekommeringe, 's nachts, voor zyne onthalzinge? wanneer
hy deze woorden sprak.

Wyl hy gerukt is in dien dwarrelstroom; misleit,
 Door list van d'Advokaat, en zyn styf hoofdigheit,
 Thans zal het licht van zyn Geleertheit veel verdwynen,
 Voor 't minst, benevelt zyn, en raken aan het kwynen.

MANDEMAKER.

't Is waar, doch, wyl hy bouwde op eenen valschen grond,
 In deze zaken, is verderf'lyk, 't geen zyn' mond,
 En Penn' heeft voortgebragt, wie zou zyn gaven snuiken,
 Indien hy zyn verstant had willen wel gebruiken?

SYLLA.

Zy nad'ren.

VIERDE TONEEL.

VOOGT, MANDEMAKER, VAN ZWIETEN,
 SYLLA, POTS, HOGERBEETS, DE GROOT,
 VAN DER MEULEN, 20 *Rechters.*

MANDEMAKER.

't **I**S my leet, Myn Heeren, om 't geneucht.
 En voor 'ge vrientſchap, in ons beider jonge jeucht
 Genoten, dat ik moet, als Rechter, vonnis ſpreken:
 Om uwe misdaân, en veelvuldige gebreken,
 Zyt gy, Myn Heeren, op de Rolle thans ontboên.

HOGERBEETS.

'k Verzoek, eer 't vonnis word gevelt, voor myn' perſoon,
 Ter onderrichtinge, u myn onſchult, klaar te tonen.

VOOGT.

Gy hebt den tydt gehad u zelve te verſchonen,
 Indien verſchoninge, in den handel van u lag.
 Gy zyt ontboden op de Rolle, door 't gezag
 Der Generaliteit, des hoor het vonnis lezen,
 Waar toege, om uw ſchult, eenparig zyt verwezen;
 Derhalven neem gedult; zwyg ſtille, en geef gehoor.
 Myn' Heer Griffier, lees hen verſtaanbaar 't vonnis voor.

(64) Wyl Hogerbeets, en Huig de Groot, althans ge-
Beleden hebben vry en zonder hen te prangen, vangen,
Met yz're Banden, noch de felle Folterkoort,
In de ondervraginge, als in Rechten zulks behoort,
Hoe zy den ftant van 's Lants Religie, hebben helpen
Onrusten, om de Kerke, in droefheit te overftelpen,
Hier toe inftellende een verkeert verderf'lyk werk.
't Was, elk Provintie moest regeren haare Kerk,
Schoon hen bekend was, dat de wetten onzer landen,
Alleenlyk rusten op Religie; die de banden,
Der zamenbinding, van onze Unie strikten vast.

Hoeze ook, weersprekende den Generalen laft
Der Staaten, toegestaan, en hebben helpen smeden,
Verscheide punten, tot verderf der Kerke leden,
Gantsch ftrydig zynde met den bant der Eenigheid,
Noit aangenomen van de Kerk, maar, henze ontzeit,
En echter hebben zy die Leer' haar opgedrongen, gen,
Voor 't minst', hen, tot geen dienst alleen te doen, gedwon-
Door een wel fcherp Plakkaat, gestelt op Schielants naam,
Waar in men yder Lid der Kerke, noemde infaam,
Wie zynen Kerkdienst, naar gemoede, wou verrichten,
En na 't aloud gebruik; en die 'er niet voor zwichten,
Verklaarden zy verbeurt te hebben Huis, of Schuur,
't Zy 't was des eigenaars of dat men 't hadde in huur, ten;
Waar in zy oeff'nen zoud' hun' dienst, om zich te ftich-
En noch dry hondert pond, wie 't Preek-Ampt zou
verrichten.

En tot verbind'ring van 't Synode Nationaal,
(Wyl zy vermoeden, dat hun Nieuwigheên, de fchaaf
Niet overhalen zou van 't wettelyk gevoelen,)
Bestonden zy met list, hier tegensaan te woelen,
Schoon Eng'lant, en den Prins en zes Hollantsche Steên,
Met vier Provintiën, t'zaam kwamen over één,
Om, tot de rust der Kerk, 't Synode te beleggen:

Hier

(64) Dit is den korten inhoud van 't vonnis, uitge-
sproken over Hogerbeets en de Groot.

Hier tegens durfden zy, in 's Lants vergad'ring', zeggen,
Wenme een Synode wilde ons Hollant dringen op,
Men dan 's Lants Hoogheit, en voorrechten gaf den schop.

En om te beter het Synode te beletten,
Is onderling beraamt, hier tegens zich te zetten,
In Sluip-vergaderings, om, na beraamt besluit,
Te spreken, en gelyk hun drift te voeren uit,

Dat zy, Gevangenen, zich hebben onderwonden,
Te schryven een *Protest*, waar inze schand'lyk schon-
Devier Provinciën, als zoudenze oorzaak zyn, den,
Van onheil; zwarigheên; en scheuring'; met dien schyn,
Om, door 't Synode, rust de Kerke toe te brengen,
Wyl dry Provinciën, als zoudenze oorzaak zyn, den,
Van onheil; zulks wilden niet gehengen.

Zulks hebbenze onderstaan te doen; op Name en last
Van Hollant, Utrecht, en van Overyssel, vast
Aan één verknocht, schoon, noit die order was gegeven.

Zy hebben helpen, met de Acht Steden, voort gedre-
ven

Door hunne tuimel geeft, te stemmen, * om den Brief
Der Staaten Generaal, tot schande, en groot ontrief
Der Bontgenoten, ongeopent weêr te zenden;
Om dus 't Synode, en zyne uitschryvinge, af te wenden.

Zy hebben ook een' Briefgedicht op Hollants Naam,
Gezonden Vrankryks Vorst, wiens inhoud was infaam,
Wyl men die Majesteit zocht looslyk in te scherpen,
Dat, door 't Synode, men 's Lants Rechten wou ver-
En 't *Patronaat*schap. Dat de Staaten Generaal, werpen,
Dien Naam misbruikten, in het Synodaal verhaal;
En dat zyn Majesteit toch niemand wilde zenden den,
Tot styving' van 't Synode, om Hollants Recht te schen-
Maar Hollant helpen, door zyn Majesteits gezach.

In

* Aan alle de Provinciën, wierd door de Staaten Ge-
neraal eenen Brief gezonden, om het Synode te beroepen,
doch Barnevelt, Hogerbeets en de Groot, gestyft door
de gemelde Acht Steden, zonden den Brief, ongeopent, aan
de Staaten Generaal weder te rugge.

In Eng'lant hebben zy gelet, op het gedrag
 Der Biffchoppen, om, als 't ten kwaatften viel, te krygen,
 Zulke op 't Synode, die veel liever wilden zwygen,
 Dan hunne Nieuwigheên, te helpen tegen staan,
 Of, tegens het Synode, eenparig aan te gaan.

Dat zy, Gevangenen, ook hebben ondernomen,
 De Politie, (om dus, tot hunnen wensch te komen,)
 t'Ontruften, Bannende, die klaagden van geweld;
Justitie hen ontzeit; De Magiftraat gefteft
 In volle vryheit, om hun Wetten uit te voeren,
 Of fchoon 't Justitie Hof hun Vonnis wou ontfoeren;

En om met zekerheit hier in te mogen gaan,
 De Magiftraat geraân, Krygsvolk te nemen aan
 In een' byzond' en Eed. Ook Hollants *Officieren*
 Tedwingen, hunnen Eed, na Hollants wil te ftieren,
 Om uit te voeren, wat hen wiert van 't Hof belaft,
 En van de Magiftraat der Steden; wyl 't niet paff',
 Aan iemand, buiten hen, gehoorzaamheit te tonen.

Ook hebbenze onderftaan den Hoogen Raad te ho-
 En hun Perzoonen voor weêrhorigen verklaart, nen,
 Als, tegens Eere en Eed, te hebben 't Lant bezwaart.
 Hun Vonniffen voor Nul verklaart, van geen 'er waarde,
 Die m'uitsprak voor het volk, dat zy, t'onrecht, bezwaar-
 Waarop gevolgt is ook 't aannemen van dit Volk, de,
 Met dezen fchyn, alsof hen drygde een donk'ren wolk
 Op 't hoeft te komen, en zulks hebbenze aangeraden,
 De Stede Rotterdam, en Leiden, om, voor fchaden,
 Zich zelf te hoên; en met dien glimp, men Volk nam
 aan. daan,

Het Krygsvolk in den Briel heeft mede een' Eed ge-
 Door hen gedwongen, om, op niemants woort te let-
 Wie tegens Hollant fprak, maar zich'er tegen zetten, ten.
 Al was 't den Prinfe; ja, de Staten Generaal.

Ook zyn zy overtuigt van valfchheit, in 't verhaal,
 Als waar dit Volk geligt om oproer voor te komen, men,
 Dewyl geen Tweedragt is in Goude en Hoorn verno-
 Noch ook niet te Utrecht, maar men heb zich daar ge-
 fterkt Toc

Tot weêrftant, met dit volk. Ook hebben zy gewerkt,
 Om Delft, tot lichting' van dit Volk, ook te overhalen;
 Een klaar bewys, dat men wat anders zocht, dan 't finalen
 Van 't Grauw te wederftaan. Ook hebbenze overleid,
 Dit Volk te brengen tot der Generaliteit fchen,
 Haar' Laffe, of, dat men wilde Afdanken al de Fran-
 Om, met dat Gelt, al 't Volk, 't welkop hun' toon moest
 danfen,

In dienft te houden. En zy hebben ook den Eed,
 De Generaliteit gedaan, verdrait; verkeerd
 Hen uitgelegt, als of haar Volk de Magiftraaten,
 En Holland dienen moest, zelfs tegens wil der Staaten;
 En ook den Prins, indien 't was tegen het gebod
 Van Holland, deed men 't niet, 't afdanken was zyn lot.
 Dus zocht men 't Krygsvolk der Geüniceerde Landen,
 Door 't Nieu-geworven Volk, te krygen in hun handen.

Ook hebben zy verklaart, van nimmer toe te ftaan,
 Al wat in Neêrlants Kerk, door and'ren, wiert gedaan,
 En hierom ook getracht den Briel te bezetten,
 Met hun geworven Volk, om 't Oude te beletten,
 Te leggen in den Briel, daar 't was in Garnifoen; doen,
 En, wie 't wou weren, fchoon 't Prins Maurits wilde
 Dien moest men wederftaan. Met de Acht byzond're
 Steden,

Zy, tegens Maurits wille, en hunn' Hoog Mogenheden,
 't Synodeweren wilde, en 't danken af van 't Volk,
 Door hen geworven, en dus groeven zy een Kolk,
 Om Hollants Burg'ren, daar elendig in te fmooren. ren,

Men floot verbonden, dieme ook Utrecht lag te vo-
 Maar Urrechts Staaten wilde in geen bepaalt verbond,
 Met Hollant treên, ten zy 't op de Unie was gegront.
 En toen zy zonden aan den Prinfe, om, van die Gaffen,
 Het Sticht te ontfiaan, vermits het zulke zwaare lasten,
 Niet langer dragen kon, zyn zy (67) met Jan de Haan,
 By

(67) Joan de Haan, Pensionaris van Haarlem.

74 HET RECHTSGEDING VAN

By Uitenbogaart, en in Trefels huis gegaan,
 Daar de Afgezondenen van Utrecht, alle waren
 Vergadert, en beraamd hun' last niet te openbaren
 Zyne Exellentie, maar, 't wel ernstig afgeraân.
 Des zyn zy, zonder iets te ontdekken, weg gegaan.

Zyne Exellentie wiert van hen genoemd partydig;
 De Staaten Generaal, kwaatgunstig, en éénzydig;
 Des moestme, met geweld, hen beide tegenstaan;
 En met 's Lants Middelen, de hand aan 't werrek slaan,
 Hier door zoude Utrecht haast verlichtinge gevoelen,
 En weten, na wat wit het Krygsvolk zoude doelen.

Toen zyn zy, met dien Last van Barnevelt, gereist
 Naar Utrecht, en met Raad en Daad, naar 't werk ver-
 eifcht,

De Staaten van het Sticht, eenparig by gesprongen;
 Beloofd' hun' bystant, wen iets wierd' hen opgedrongen,
 Om af te danken hun Waartgelders in het Lant,
 Ja, zulks te weren met geweld, wie sloeg de hant
 Aan zulk een schendig stuk. Ook toonden zy de Brieven
 Aan 't Krygsvolk, niets te doen, dan Hollant zou ge-
 lieven

Hen toe te laten, en der Steden Magistraat.

Verstaande uit Ledenberg de mening' van den Raadt,
 Die Prinse Maurits, op zyn reên, was voorgehouden,
 Hoe datze op niemant konde, als op hun volk ver-
 trouwen,

Om veilig en gerust te leven in het Sticht,
 Toen hebbenze, in den Naam der Staaten, valsch ver-
 dicht,

Hoe de Afgezondene der Algemeene Staaten,
 't Sticht niet erkende, en 't zoude ook nimmermeer toe-
 laten,

't Afdanken van zyn Volk. Voorts hebbenze overleit,
 Wat hen te doen stont, toen de Prins, tot Daad'lykheit,
 Wou voortgaan, hen geraân de Poorten te bezetten,
 Om 't vreemde Krygsvolk dus den inkomst te beletten.

Entegens Hartevelt, (die maakte zwarigheid,

JOHAN VAN OLDENBARNEVELT. 75

Te dienen tegens wil des Staats,) heeft men gezeit,
't Was't werk van een' Poltron; vol groote Ontrouwig-
heden,

Hy moeste hen alleen getrouw zyn, en de Steden,
Waar in zy lagen; dus kon men de zwaarigheid
Te boven komen, waar in 't Lant, met kommer, leit.

Die Daden moeste in 't Lant beroeringe verwekken;
En, oogenschyn'lyk, zich met Burgers bloet bevlekken;
Zyne Excellencie stelle in 't uiterste gevaar;
En 't Lant ten proye van een' Vyantlyke schaar';
Al welke feiten, en opeen gehoopte schulden,
Men niet onstrafbaar, in een' vryen Staat, kan dulden,
Des doende Rechters Recht, hieromme, en in den Naam
Der Staaten Generaal, verklaren hen infaam,
Ten dienste van het Lant; des worden zy verwezen,
Thans tot eene Eeuwige Gevangenis'.

DE GROOT.

'k Hoor't lezen,
(66) Maar ken geen Eeuwige Gevang'nis', dan de Hel.

HOGERBEETS.

'k Heb aangehoort, door dwang, alleen op uw bevel,
Dit Vonnis lezen, maar, veel Punten, ter bezwaring',
Zyn niet naar waarheit opgestelt, na myn verklaring',
Derhalven word van my herzieninge verzocht,

VOOGT.

Gy hebt gedaan; deszwyg; berei u tot den tocht
Naar Loefstein, waar inme uw Beiden opzal sluiten.

HOGERBEETS.

Of opgesloten in het Slot, of vry, 'er buiten,
'k Roep uit, dat (67) myn gemoed een kop're Muur
verstrekt,

Voor

(66) Dit zeide de Groot tegens zyn' Dienaar van den
Veldje, toen hy weder in zyne Kamer gebragt was.

(67) Hogerbeets hadde, na 't lezen van 't Vonnis, de
hant op zyn Borst leggende, gezegt: *Bona Conscientia mu-
rus abeneus*, daar myne Regels omtrent den zin van be-
vatten.

76 HET RECHTSGEDING VAN
Voor 't Recht van Hollant; Blank; van misdaän onbe-
vlekt, VOOGT. *wenkt aan van der Meulen,
om ben weg te brengen.*

VYFDE TONEEL.

VOOGT, MANDEMAKER, VAN ZWIETEN,
SYLLA, POTS, 20 Rechters.

VOOGT.

DEwyl thans 't Rechtsgeding ten einde is afgelopen,
Staat ons op mor'gen, af te snyden al het hopen,
Van hen, om 't Vonnis te verzachten, door gesmeek,
Met d' Advokaat zyn Hoofd te scheiden, door een' streek,
Des Scherrep-Rechters zwaart, van 't Lichaam. d' and're
Heeren,

Zal men tirstont van hier, naar Loevestein doen keren,
Dus word den Staat, en Kerke eens ruste toebracht,
Die lang, door Tweedragt, lag ter neder, zonder magt.